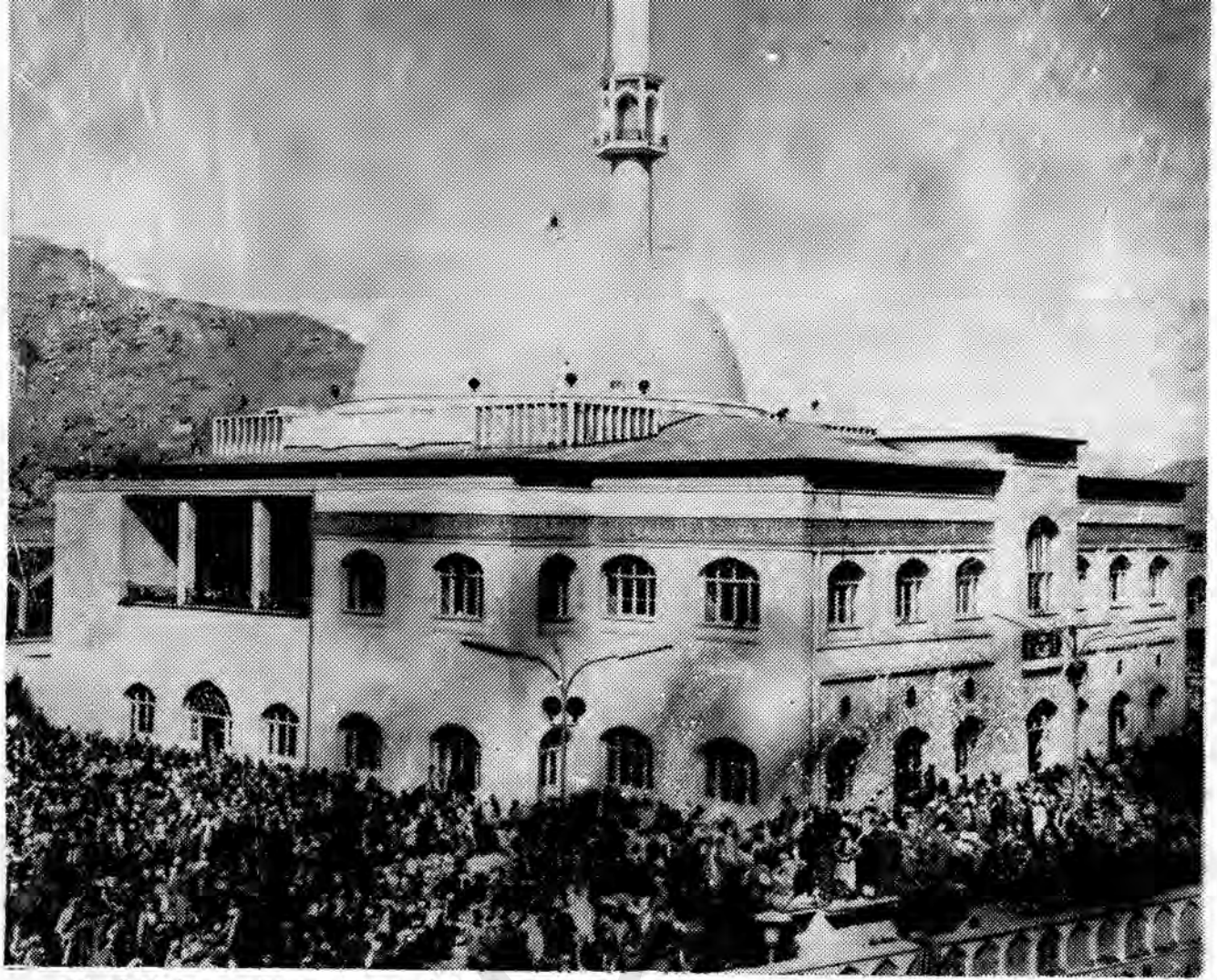

د واديو افغانستان تکړه هنرمند: رحيم غمزه (تفصيل په ۵ مخ کښي)

رادیو افغانستان بعد از ادای نماز عید اضحی راپور تاژ ثبت شده نماز را در مسجد جامع پل خستی نشر کرد. برای اینکه همه شنو ندگا ن رادیو افغانستان بتوانند راپور تاژ گزارشات نماز های عید را در مسجد جامع پل خستی استماع نمایند، از دوعید به اینطرف به عوض راپور تاژ مستقیم، ماراپور تاژ ثبت شده رانشر می نمائیم که این اقدام طرف قبول اکثر شنوندگان ما واقع گردید هاست .

بناغلی محمد گلاب ننگرهاری
درادیو داطلاعاتو نوی لوی مدیر

درجین شمار

- دننگرهار دسیمی یو تکړه
هنر مند
- درادیو افغانستان دهنر او
ادبیاتو اداره
- افغان و افغانستان
- دگلو کاروان
- تفسیر سیاسی
- نظرات وانتقادات
- وده ها مطلب جالب وخواندنی
- دیگر

داکتر عبداللطیف جلالی درادیو
افغانستان دنشراتو نوی آمر

در خدمت شما...!

«خدايا! تو آن کن که پایان کار :
تو - خوشنود باشی و ما - رستگار»

و با همکاری های قابل قدر ریا ست
مخترم مطابع دولتی، تا حدی برآورده
شد که اینک به اساس توجه خاص
شان، این شماره از حروف لیتوتایپ
ترتیب و با پشتی رنگه و کلیشه های
متنوع، به دسترس علاقه مندان
قرار میگیرد.

ولی، ما این اندازه تحول را کافی
نمیدانیم و امید داریم - بهتر و بیشتر
بتوانیم خدمت کنیم، البته از همه
صاحب نظران و ارباب قلم دارندگان
طبع لطیف و سلیقه مستقیم، چشم
همکاری داریم.

در پایان، این مطلب را هم نا گفته
نمیگذارم که مقامات صلاحیتدار
به اساس پیشنهاد رادیو افغانستان
خدمات نا چیزی را که نسبت به
انکشاف پښتون ښځه، در سال گذشته
توسط اینجانب صورت گرفته بود،
به دیده رضا و تحسین نگرینسته،
مسئولیت مستقیم طبع و نشر آنرا
بعهد من گذاشتند که البته این
حسن نظر شان، موجب کمال
سپاسگزاری است. و من هم امیدوارم
بیاری خداوند پاک و با همکاري
نویسندگان، دانشمندان و شاعران
ارجمند کشور بتوانم این «بارامانت»
را که «قرعه فالش، بنام من زده شده
است» چنانکه باید و شاید به منزل
برسانم.

به تو فیک خدای توانا.

ناصر طهوری

اهمیت خود موضوع، در سیر تکامل
جامعه و کشور، نا تیرمی بخشد.
مجله پښتون ښځه، و سینه بیست
برای ارتباط را دیو افغانستان
با شنوندگان عزیز و گرامی آن.
شنوندگان که میخواهند از رادیو،

بر خبرهای کشور و جهان، آگاهی
یابند و یا از مطالب و بحث های
علمی، ادبی، اخلاقی و اجتماعی که
توسط متخصصان فن، تهیه میشود،
استفاده کنند. و یا از آهنگها و نغمه -
های دلپذیر موسیقی کلاسیک و
محلی و خارجی که ذریعه امواج رادیو
بخش میشود، محفوظ گردند و یا آراء
و افکار و نظرات بهیچواهانة خود را
در مورد نشرات رادیو، بیان نمایند.
استقبال گرم و بی نظیر

شنوندگان رادیو افغانستان و
خوانندگان پښتون ښځه، در سال
گذشته از این مجله، بخوبی نشان
داد که مردم چقدر به رادیو علاقه مند
هستند و رادیو تا چه اندازه به
خواستها و نظرات مردم، احترام
میگذارد و میکوشد تا پروگرام های
جالب و قابل استماع برای شنوندگان
عزیز خود، تهیه نماید.

همزمان با تحولاتی که به احترام
ذوق و سلیقه شنوندگان، در رادیو
صورت گرفته است، لازم دیده شد
که پښتون ښځه، این وسیله ارتباط
رادیو و شنوندگان نیز، از تغییرات
و تحولات سومی بهره ور شود.
و این منظور به فضل خداوند

در آخرین شماره سال گذشته این
نامه ماهانه، و عده داده بودیم که در
سال نو، مجله پښتون ښځه را با چهره یی
زیباتر از گذشته و قطع بزرگتر و
مضامینی سودمند تر، تقدیم خواهم
کرد. و اینک جای خوشوقتی است
که توانسته ایم به وعده خود وفا
کرده، مجله را تا آنجا که امکان
داشت، در یک فیاغه جدید، تقدیم
نماییم.

تغییر و تحول، از خواص دنیای
ماست و لازمه زندگی در این جهان
پهناور، قبول تغییرات و تحولاتی
است که همراه با گذشت زمان، پیش
می آید و در هر یک از امور مادی و
معنوی گیتی، دگرگوئیهای پدید
می آورد.

اساساً تاریخ دنیا عبارت از همین
تغییرات و تحولات است. و اما به
شهادت همان تاریخ، عوامل به وجود
آورنده تغییرات، همیشه یکسان
نیست. گاهی یک هوس زودگذر
شخصی سبب میشود که امری از
امور جهان، دستخوش تغییر گردد
و بشکلی جز آنچه بود - در آید، ولی
تأثیر اینگونه دگرگوئیها، از چهار
دیوار محدود تصورات و اعمال و اقوال
خود آن شخص، تجاوز نمیکند. و به
عبارت دیگر، ارزش و تأثیر آن،
محدود و ناچیز است.

اما بعضی اوقات، یک ضرورت
اجتماعی، باعث پیدایش تغییر میشود
و اینگونه تغییرات، به تناسبات

هنري او کلتوري خبرونه

دحوت ۲: دهرات والي بنا غلي محمدصديق د نوميالي شاعري «محبوبه هروي» د مزار لوحه دقرآن کریم دخواتونو له تلاوت څخه وروسته، کينوده.

«محبوبه هروي» مزار د معارف پالونکي پاچا همایوني اعليحضرت د حکیمانې لار ښودنې په اساس او دملوکانه حضور دعطیې په لکښت سره داطلاعاتو او کلتور د ادارې په واسطه د جوړې شوي نقشې سره سم ودان او بشپړ شو.

دحوت ۳: د کوشانيانو د دورې د هنري اشکالو د مجموعې کتاب دی چه د مسیحي لمړیو دريو پيړيو دپاره يې داسيا په زياتره برخه کې لويه امپراطوري جوړه کړې وه د امريکي کتابخاني او کلتوري مرکز په دې نژدې وختو کې دغه راز کتاب لاس ته ور وړيدی. دغه کتاب چه مفصل تشریحات لري دجان ام روز نفيلد له خوا چه دهار ورد د پوهنتون دهاگ په موزيم کې د تحقيقي چارو مرستيال دی برابر شويدي.

زياتره تشریحات، سکي او هنري آثار ئي د کابل او د مزار شريف له موزيمونو څخه دي. په سکو کې د امپراطورانو پور تريتو نه په ډېره کې او د کوشاني پاچاهانو يعني د هغې امپراطورۍ د کلتور رمنډې حکاکي بيان شوي وه که څه هم د کوشاني پاچاهانو سلسله دروم د امپراطورانو له سلسلې سره برابره او عين همدغه عظمت يې درلود او په دغه باره کې معلومات تقريباً تر سل کاله پخوا چه پوهان ورځ په ورځ په زياتيدونکي

توگه د مذهب او کلتور د هنر په انکشاف کې د کوشانيانو له نقش څخه خبر شول، نه پيدا کيدو نکی او مجهول و.

دغه کتاب د کليفورنيا پر سي د پوهنتون له خوا چاپ شويدي.

دحوت ۶: د هندو کش تر عنوان لاندې کتاب چه د غره گر ځيدونکو يوسل او پنځوس تور اورنگه عکسونه پکښې شته په ۲۳۲ مخو کې په چکي ژبه په پراک کې چاپ شويدي.

په دغه کتاب کې چې د ولف په قلم ليکل شويدي دهغو غره گر ځيدونکو اشخاصو د سفر تشریحات دي کوم چې دوه کاله پخوا د بدخشان په سيمه کې د هندو کش لوړو څوکو ته ختلي وو. چکي غره گر ځيدونکي د فيض آباد له برخې څخه د زيبک او قلعه پنجه چه دواخان په دره پورې تړلي ده مخي ته تللي او شپږ زره متره لوړ ختلی وو، د دغه مصور کتاب چه د چاپ

شمير يې تقريباً ۱۱۰۰ زره جلدونه ته رسيدی د چکوسلوا کيا د غره گر ځيدونکي په زښت زيات قدر ورته قابل شويدي او دويو لپاره يې خپله علاقه څرگندوي.

دحوت ۱۱: د هيواد د ژب پيژندنې داطلس د پروژې لومړی برخه د ۱۳۴۷ کال تر آخره پورې بشپړې شې.

تراوسه پورې د ژب پيژندنې موسسې د افغانستان د ژب پيژندنې داطلس د جوړولو له پاره دهيواد

په دوه سوه او دودير شو بيلو بيلو سيمو کې د ژب پيژندنې تحقيقاتو ته کړيدی او داوسنيو ژبو بيلی بيلی لهجې يې ثبت کړيدي.

د کابل پوهنتون د ادبياتو د پوهنځي د ژب پيژندنې د موسسې امر پوهندوی نور احمدشا کر په يوه مرکه کې دباختر آژانس نماينده ته وويل چه د موسسې غړيو تراوسه پورې د پښتو دري، رومي، تيرو، سنکچي، برهوي، بلوخي، سنجي، مروی، مغلي، اوشايي، شعني، اشکا شمي، واخي، ازبکي، ترکمني، پشه يي، پنجابي، پراچي، عربي، گجری اور شکوني ژبه دوه ويشت بيلی بيلی لهجې ثبت کړيدي. پوهندوی شاکر څرکنده کړه چه بيلی بيلی لهجې د فونتيک الفبا په واسطه ثبت کيږي چه يوه کاپي يې د لهجو پيژندنې بين المللي کميټي ته استول کيږي او بله کاپي يې په موسسه کې ساتله کيږي. هغه مطلبونه چه د فونتيک الفبا په واسطه درج کيږي، په عين لهجه لوستل کيږي.

دحوت ۲۶:

په کابل کې د گوته انستيتوت د تاسيس دوهمه کاليزه د اتحادی المان د لويک د ښار د چمبرا پرا د هنرمندانو له خوا د شپي په اتو بجو او ۳۰ دقيقو دراديو افغانستان د کنسرتونو په لوی تالار کې ونمانځل شو.

دغه کنسرت چه د پنځه لس دقيقو لپاره په مستقيم ډول دراديو افغانستان په خپو کې خپور شو، د آلماني معروف آهنگ جوړونکي (کرستوف ويلی بالا گلوك) يواږد (اورفایس او آيريدیکه) په نامه اود اطریش لوی آهنگ جوړونکي (موزارت) د «باستينه او باستين» په نامه د اپرا اجرا شو چه د ننداره کوونکي د علاقې وړ وگرځيد.

دنگرهار دسیمی تکره هنر منداو با استعداد شاعر : رحیم غمزده

ښاغلی رحیم غمزده

خوږیاڼه یې کره چه په خپله مینه کښی ناکام شوم او خپل مرا دته ونه رسيدم رحيم غمزده وايي چه زه ديونيم کال څخه راپه دی خو ا دراديو افغانستان سره همکارۍ کوم اودا چه راديو افغانستان زما سندرې دگرانو اورید و نکو غون ونو ته رسوی ورڅخه ډیره شکر په کوم او خپله خوښی په دی وسیله ښکاره کوم . اونبایي چه نوری ښی اونیکلی سندرې به هم په راديو کښی ثبت کړم .

غمزده وویل : تراوسه پوری زما

دوه ویشت سندرې په راديو کښی ثبتی شوی دی . چه دهغو له جملی څخه ما تراوسه پوری شپږ پارچي اوریدلي دی . غمزده په خلکو کښی دخپلو سندرو اغیزه ښه بولی اووایي په هر واده او یا ښار کښی چه زه سندرې وایم نو هغله بیا ډیر و لرو ځایو څخه خلک ماته را ځی او زما سندرو ته یی په ډیره مینه غون ایښی وی . نوموړی په خپلو سندرو کښی :

(زما ښکلی جانانه زه جارشمه لتانه مامه شپه له څانه) ښه بولی اودهيواد په سا زیانو کښی استاد محمد عمر ربابی ، سراج الدین سه تار غرونکی او غلام نبی دلربا غرونکی نه په درنه سترگه گوری او په سندراو کښی یی میرمن پروین ، قمرگل ، میرمن رخشانه اولعل جان ډیر خوښیږی .

رحیم غمزده دخپلو ډیرو سندرو شاعر هم خپله دی . او یو شمیر زیات تصنیفونه یی کړی دی چه اندازه یی ورته نده معلومه .

«ن.ح»

(صفحة ۵)

څخه رباب زده کړی او چه کله خومی
په رباب کوتی پوری کړی ورسره می په سندرو ویلو هم پیل وکړ اودا هغه وخت و چه زه نوی مجلسی شوی وم او همدغه شوق وجه زه یی (هارمونی) په زد کولو هم مجبور کړم بشپلی می هم یاده کړه . ییخو اوچمه هم ښه په مزه غږ و لسی شم .

دموسیقی په آلاتو کښی په پښتنی ساز علاوه ، غمزده دسه تار سره چه پوهندی سازدی ، علاقه ښکاره کوی او غواړی چه دسه تار په وهلو کښی هم ماهر شی .

څرنکه چه رحیم غمزده اوس یو ښه تکره سندرغاړی دی ، نوموسیقی راگزونه او مقامونه ورته معلوم دی او په خپلو سندرو کښی ور څخه کار اخلی . دا هم یوه پوښتنه ده چه دغمزده نه وشوه چه آیاته کله مین شوی یی؟ اول یی خندل او بیایي یو سو اوسیلی و کښی اوداسی یی درحمان بابا داشعر په ډیر خوند سره ووا یه (داجهان دی خدای له عشقه پیدا کړی

همه و مخلو قانو پلار دی دا)

دراديو افغانستان گران اوریدونکی وخت په وخت دراديو په څپو کښی دنگرهار دسیمی دیو خون غږی سندرغاړی سندرې چه خپله شاعر او دموسیقی ماهر هم دی اوری . ددی لپاره چه مونږ دغه اولسی هنرمند په ښه ډول دپښتون بزغ دمجلی په وسیله لوستو نکو ته ورو پیژنو . دادی اوس خپله درحیم غمزده له خولی څخه دهغه دژوند او هنر سره آشناسی .

کله چه درحیم غمزده نه پوښتنه وشوه چه نه څوکلن یی اوس څه کار کوی او واده دی کړی دی کنه هغه مسکی شو او په ډیره خوږه او خاصه لهجه یی داسی وویل : زه په ۱۳۲۳ کال دجلال آباد په زاړه ښار کښی دیوی غریبی کورنی په لمن کښی زینیدلی يم ، اوس ۲۴ کلن يم او دخولیا ییو دکړی په بازار کښی وسیزم واده می کړی دی او یوه دري کلنه لور لرم اوس بی له هنر دد نیا څخه ډال شی سره مینه نه لرم اوسه دخپل ځان له یوی مخی دهنرد نیا په تسلیم کړی دی .

اودا چه ښاغلی غمزده له څه وخته راپه دی خوادهنر سره مینه پیدا کړی او یا کوم شی ورباندی باعث شوی دی چه دی بی دغه کار ته مجبوره کړی ؟ داسی ځواب ورکوی :

څرنکه چه زما پلار به کله کله په کور کښی رباب واهه ، نو کله چه زما عمر دیار لسو کلونو ته ورسید او پلار می به درباب په تارو نو گو تی وهلی زما هم ددغه کار سره مینه پیدا شوه او درباب خوږ آواز به راباندی ډیر ښه لگی ده .

او ورو ورو می دخپل پلار امین گل

شماره اول

دهنر او ادبیاتو د ادارې فعالیتونه

دغو شاعرانو اشعار د خوږو ادبی پارچو سره وړاندې کوي. ددغه پروگرام چلونکی ښاغلی آصف فکرت دی.

د ټلو کار وان:

دا پروگرام هم د شعر او شاعری درنګین جهان ښکارندوی دی او لکه دخپل نوم په څیر د کلو ددغه کار وان بهیر د شعر او ادب په واکمنه په وړاندې ځي او په هرو پنځلسو ورځو کېښی یو ځل ددغه کار وان د جرس خون آواز د اوریدونکو غوږونو ته رسیری اود ادب ملغلری دحانه سره ورته دارمغان په ډول وړاندې کوی، دغه پروگرام دښاغلی

حافظ له خوا تهیه او خپریږی.

دهنر او ژوند پروگرام:

دا هغه پروگرام دی چه هره هفته کېښی یو ځل دهیواد په هنری «پاتی به ۳۰مخ»

ښاغلی وهاج دهنر او ادبیاتو

مدیر

په خپل عمر پروگرام کېښی دهیواد د شاعرانو د شعر ډیری ښکلې نمونی او یا په یوه موضوع او قایه کېښی

د راډیو افغانستان دهنر او ادبیاتو اداره چه خپلی چاری د ښاغلی سراج الدین وهاج تر نظر لاندی سر ته رسوی په لاندی ډول پروگرامونه تهیه او خپروی:

راډیو یی مجله:

دا پروگرام چه په هفته کېښی یو ځل دجمعی په ورځ خپریږی، دهیواد د دفلكلوری موضوعاتو په برخه کې په پښتو اودری ژبو مطالب تهیه اود نشر لپاره چمتو کړی. د پروگرام کار کونکی زیار باسی چه په خپل پروگرام کېښی اجتماعی، ادبی، تفریحی او اصلاحی مواد دوخت سره سم د اوریدونکو غوږو ته ورسوی ددغه پروگرام زیاتره برخه پښتو اودری متلو نه، لنډی، دوه بیتی، کلیوالی افسانې، دو دونه اورواجونه دهنر مندانو سره مرکي تشکیلوی. دغه پروگرام د ۶۱ کښی پوری دښاغلی صدیق «بورا» په وسیله او وروسته تر هغی د پیغله سامیه عبادی په وسیله تهیه او خپریږی.

د ادب وږمې پروگرام

دا پروگرام په هرو پنځلسو ورځو کېښی یو ځل دپنځلسو دقیقو دپاره خپریږی. ددغه پروگرام مواد دهیواد د لرغونی ادب او شاعرانو دمعرفی سلسله اود شعر دښکلو نمونو اود شاعر د شاعری په سبک باندی دخپرو کولو څخه عبارت دی. دا پروگرام د وطن دنو میالیو لیکوالو لکه پوهاند رښتین اوښاغلی بینوا له خوا ترتیب اود ښاغلی حافظ په وسیله دنشر لپاره چمتو کیری.

د سرود هستی پروگرام:

دا ادبی پروگرام چه په هره هفته کېښی یو ځل په دری ژبه خپریږی.

یکدسته از همشایان بخشش دری در حال مشق یک پارچه تمثیلی راډیو

افغان و افغان‌نستان

بقلم پوهاند عبدالحي حبيبي

واپه کان را در بقایای عهد ساسا نی
اهمیتی در خور اعتبار داده شود
و چنانچه سپر لینگ و او لف کبر و
بدین تمایل اند پس میتوان ادعا کرد
که نام یاصفت افغان بشکل ایگان
واپه کان از قرن سوم میلادی هم
مورد استعمال و شنا ساسانی
شاهنشاهان و اهل اداره و
فرمانرویان بوده است.

و این سند را تاکنون قدیمترین
سند قدمت این نام ذکر توان کرد.
دویمین سند کهن تری که از ذکر این
نام در دست داریم مربوط به کتب
و آثار باقیه هندوئیست که این نام را
بشکل اوه گانه که نزدیک بهمان
اشکال ایگان واپه کان عهد
ساسانیست در آثار هندی به تفصیل
ذیل می یابیم:

ورها می هیرا منجم و شاه
هندوئیست که در اواخر قرن پنجم
میلادی در اجین هند به دنیا آمد
و در حدود ۵۰۵ م شهرت تمام یافت

کتاب عمده او پنجه سبد ها نتیکا
خلاصه یی از پنج کتاب ساسانی
علم نجوم بود و هم او کتابی منظوم در
احکام نجوم دارد که دران از سنگهای
نفیس و جغرافیای هندو موضوعات
کار آمد دیگر بحث کرده است. و آنرا
بهر بنه سنه پته نامند که در ابیات
۱۱-۶۱ و ۱۶ و ۳۱ آن نام افغان
به شکل اوه گانه مذکور است و
قراریکه محقق فرانسوی مسیوفوشه
در کتاب راه قدیم هند و باختر به
تکسیلا (طبع پاریس ۱۹۴۷ ص ۲۳۵
۲۵۲ نوت ۱۷) شرح داده این ذکر
قدیم افغان در اواسط قرن ششم
باشد. زیرا ورها میهیرا منجم هندی
در ۵۸۷ م از جبهان رفته است

بحیث سرحد نهایی شرقی
مملکت مذکور است که آنرا
باکسیاپوروس یونانی، وپو-لوشا،
پو، لو هیون تسنگ چینی و پرشاپور
و پر شاور مؤرخین دوره اسلامی
تطبیق کرده اند. و همدرین کتیبه
سه کلمه گوند فییر، ایگان، ریسعود
مذکور است که سپر ینگ لینگ
نام محقق در مجله سامی امریکا در
سال ۱۹۴۰ م مقالتی نوشت و کلمه
دوم ایگان را حتماً بانام افغان کنونی
تطبیق کرد. و هم او گوید که با نام
شاپور سوم پادشاه ساسانی که
هفتاد سال از ۳۰۹ تا ۳۷۹ م حکم
رانده صفتی و بقی به شکل ایگان
مذکور است که این کلمه را هم
میتوان از قبیل همان ایگان
سابق الذکر شمرد که بطور صفتی
مسوخ دلاوری و رشد و نجابت و یا
رشته های نژادی آورده شده باشد.

و همین موضوع است که برخی
از مورخان مانند سر او لف کبر و
بفکر بودن اسلاف در انبا و
یوسفزایان در جمله سران دربار
ساسانی هم افکنده است (رجوع
به کتاب پتسا نها ص ۸۰) و نام
مذکور را و ینده قرن افغان رزم بد
یعنی و ینده قرن سالار جنگ افغان
گفته میتوانیم که شاید یکی از
سپه سالاران افغان باشد و فردوسی
هم در سپه کشان فریدون دوبار نام
او گان را آورده است:

سپه دار، چون قارن کا و گان
سپه کش چو شیروی و چون
او گان (۱۱۰-۱۱۶)
باری اگر ذکر کلمات ایگان

کلمه افغان که امروز نام ملی تمام
مردم افغانستان است و یک واحد
مستحیل الا نفکاک را در تحت تمام
شروط تاریخی، اقتصادی و اجتماعی
در قلب آسیا نمایندگی میکند،
نامیست که لااقل یک هزار و هفتصد
سال سابقه تاریخی و اصالت ملی دارد.
برخی از مردم در داخل و خارج
تصور میکنند که این نام ها بعد از
تأسیس مجدد دولت افغانی بدست
احمدشاه ابدالی در قرن هجدهم
رواج یافته اند و برخی از هموطنان ما که
از جر پانهای تاریخ اطلاعی ندارند
همواره از من می پرسند که آیا این
نامها منشأ تاریخی کهن دارند یا نه؟
بنابراین درین گفتار با مختصار تمام
این موضوع تاریخ ملی خود را تقدیم
خوانندگان ارجمند می نمایم.

نام افغان تا جاییکه بمن معلوم
است در تاریخ سابقه طولانی دارد
که همدرین سرزمین بین جریاند و
رودخانه بزرگ هلمند و سند مردمی

باین نام زندگانی داشته اند با ین
تفصیل: که دهواند سال قبل هیئت
باستان شناسان موسسه شرقی
شیکاگو در نقش رستم شیراز بین
سنگ نوشته های آنجا یک کتیبه را
بدو زبان پارتهی و یونانی کشف
کردند که آنرا شاپور اول پادشاه
دوم خاندان ساسانی بعد از ۲۶۰ م
وشکست و گرفتاری امپراتور روم
والبرین. در جنگ اید یسه درینجا
بر سنگهای دیوار آتشکده نوشته-
است. چون شاپور اول در سنه ۲۷۳ م
مرده پس تاریخ نوشتن این کتیبه را
سیزده سال بین ۲۶۰ تا ۲۷۳ م
تعیین کرده اند.

درین کتیبه نام شهر پسکی بوره

وگویند که اطلاعات نجومی ۱ و مبدأ یونانی داشت و به کروی بودن زمین قایل بود و دو کتاب او را ابوریحان بیرونی به عربی ترجمه کرده و بنابراین شهرت و ثقت او همواره مورد اعتماد دانشمندان بوده است.

پس بنابراین سند تاریخی کلمه افغان نزد هندیان لااقل ۱۴۰۰ سال قبل هم شهرت داشته و مولفان هندی آنرا ذکر کرده اند.

در قرنهای قبل از اسلام، شهرت نام افغان را در دوسند قدیم غربا در پاریس ساسانی و شرقاً در هند شنیدیدوما میدانیم که در همین زمان دین بودایی در افغانستان شرقی و شمالی رواج داشت و معا بد بزرگ بودایی در بلاد افغانی مانند بلخ قندز، کاپیسا، هده، لغمان و غزنه تا قندهار کاین بود و چون مردم چین نیز دیناً بودایی بودند

بنابراین زایران بودایی چینی همواره بدین دیار بمقصد تبرک و زیارت آمد و رفتی داشتند.

یکی ازین زایران که در نصف اول قرن هفتم میلادی مقارن ظهور اسلام اما پیش از فتوح اعراب به افغانستان آمد، هیون تسنگ است که بتاریخ اول اگست ۶۲۹ م از لیانگ چو

بدبختی از سه طرف

وقتیکه بدبختی از سه طرف، روی می آورد ... !

حرکت کرد و ۵ مارچ بسمر قند و ۲۰ مارچ به خلم رسید. او بتاریخ ۲۰-اپریل در بلخ و به ۳۰- اپریل در با میان بود و از راه پسر برف هندوکش روز دهم می به کاپیسا رسید و تا آخر تا بستان درین پایتخت کابل شاهان بماند و بعد از آن سفر خود را چنین دوام داد .

۱۵- اگست لغمان باتوقف سه روز ۲۰-اگست نگره هاره با توقف دو ماه اول نومبر گندها را که بعد از آن از اول دسمبر در صفحات پشاور بود و در اول جنوری سال ۶۳۱ م در مجاری علیای دریای سند سفر کرد و روز ۱۰-اپریل به تکسیلا رسید اومدت دوازده سال در هند ما ندودر راه باز گشت روز ۱۵ دسمبر ۶۳۱ م واپس به تکسیلا آمد و باز بلاد ذیل افغانستان را دید.

۲۵ دسمبر گذر از دریای سند بو سیله فیل- ۱۵ مارچ ۶۴۴ م رسیدن به لغمان و توقف با شاه آنجا مدت یکماه، ۱۵ جون رسیدن به فه- له -ته یعنی بنون ۲۰ جون رسیدن به (روسو) افغانی خوانند او، پو، کین، ۲۵ جون تساو، کیو، تو (غزنه) اول جولایی اور تسپانه یعنی کابل- ۵ جولایی کاپیسا، ۲۰ جولایی اندراب، اول اگست تو خاره، ۸ دسمبر بدخشان ۱۲ دسمبر پامیر، که بعد از آن به یار کند و ختن گذشت.

سفر نامه هیون تسنگ بنام سی-یوکی یعنی خا طرات ممالک غربی شهرت داشته و از چینی بانگلیسی ترجمه و بارها طبع شده است. که یک قسمت این کتاب گرانبها معلومات

در زمان قبل از اسلام راجع به نام افغان همین سه سند قدیم ساسانی هندی، چینی داریم و بعد ازین در دوره اسلامی همانا ذکر این نام در کتب دری و عربی مکرر می آید.

بسیار مفتنمی از اوضاع جغرافیایی دینی، سیاسی، اجتماعی آنوقت مردم و بلاد افغانستان دارد و هنگامیکه وی در بازگشت خود از هند به ولایت فه، نه یعنی بتون میرسد، در صفحه ۲۶۵ جلد اول سی-یوکی (ترجمه انگلیسی) سرزمینی را بنام ایوکیین بین بنون و غزنی بطرف شمال غرب فه-له-نه و جنوب شرقی غزنی ذکر میکند که پیش از ویر دیگر چینی فاهیان آنرا بنام لو، ئی آورده بود. این ا، پو، کین را محققاً و مخصوصاً جنرال کننگهم نویسنده جغرافیای قدیم هند (ص ۸۹) با کلبه اوه گان (افغان) تطبیق میدهد و گوید که هیون تسنگ زبان این مردم را هندی نمیداند ولی بقول او دارای شباهت کوچکی با زبانهای هند بود و بنابراین مراد- زبان پښتو باشد و چون ا- پو کین چینی عین هجا های ا- وه- گان کهن را دارد، باید باحتیاط گفت که مراد همین افغان است که اکنون هم همین سرزمین بین دریای سند و غزنه مسکن قبایل قدیم واصل افغانی در ولایت پختیا و اورگون و غزنیست و چون هیون تسنگ از بنون به غزنه آمده، لابد از همین کوهسار کرم و گومل به ولایت پختیا گذشته که مسکن ایو کین یعنی افغان بود و به همین نام خوانده میشود .

پسرلی او پښتانه شاعران

لیکونکی او تېبه کوونکی : نصرالله حافظ

داچه کوی وږی شی او یا کتا رکتارخی .
دو نو په تنکیو لښتو کښی تکی شنی غوټی خپل خانونه غو پیدو ته جوړوی
اودگلو نو په خانکو کښی خودکلیوزره دومره تنک شوی دی چه یوا زی
دسبا دنسیم پستو گوتوته گوری چه کله به یی تھی بیرته کوی دژوند
په کتاب کښی زره پاڼه په نوی بدله اونوی کتاب دنوی حساب سره
شروع شوی دی . زدکو ونکی نور ټولگیو ته ځی او په نوو سبقو پیل
کوی . لنډه یی داچه دهی زور ځای نوی نیسی اونوی رنگ په زاړه
رنگ باندی غلبه مومی . شاعر ددغه وخت یو دقیق نندارچی وی اود طبیعت
دغو ټولو شا هکار یوته چه دپسرلی په وسیله یی کوی په شاعرانه انداز
گوری او بیاتول دشعر په خوړه ژبه تمثیلوی .

پښتنو شاعرانو خودی خوا ته دومره توجه کړی دچه دهریو ددیوان
لومړی مخونه دپسرلی په ستاینه اونمانځنه ښکلی شوی دی . دپسرلی
سره یی خبری کړی . پسرلی ته یی هرکلی ویلی دی . دپسرلی دشپو
ور څوهر ساعت او گړی یی ستایلی ده . دپسرلی موسم غنیمت گڼلی او
ورته یی دکار اوفعالیت یوپه زړه پوری وخت ویلی دی . خلک یی رابللی
دی چه له دغه برکتی وخت څخه گټه واخلي او په دغه باکیفه موسم کښی
خپل عمرهسی او چټی تیر نکړی . نو دادی مونږ خپله دغه خپرونه د
همدغه ښکلی موسم دراتلو په مناسبت دپښتو دلرغو نوشا عرانو
په پسر لنیو شعرو نو ښکلی کوو . او خپلو گرانو هیواد والو ته په دغه
وخت اوموسم کښی دوطن دآبادی او شیرازی په باب لاتوفیق غواړو .
او خپل دغه پروگرام دښکارندوی دیوی تاریخی بوللی دیوی برخی په لوستلو

چه په کښی دپسرلی ستاینه شو یی ده شروع کوو .

بیایي ولونل په غرو نو کښی لالونه
طیلسان زمردی واغو سته غرو نه
مرغلو بانندی وښکل ښو نه
زرغو نه ښو کښی ناځی زلمی نجونه
هسی وگاڼل غاټول سره پسولونه
په ځلابی شوه را په خپاره دښتو نه
چه پر مشک بانندی څلیری سپین گلونه
لکه اوبنکی دمین په گریو نو نه
له خوښیه سروهی په سینگرو نه
ته واراغله له ختنه کار وانونه
پسرلی مگر مسیح شو په پو کنه
وچ بید یا او غریی کړله جنتو نه
ته واخپدی سره پیو دی اشکو نه

دپسرلی ښکلونکی بیا کړی سنگا رونه
زماکه شنه لابوننه شنه لمنی شنی شوی
دنیسان مشاطی لاس دمچیدو دی
دغا ټولو جنیدی خاندی وریدی نه
لکه ناوی چه سور ټیک په تندی وکا
مرغلی چه دورو له خوا نولیه
زرغونه زمکو کښی ځل کالکه ستوریه
سپینی واورى ویلیده کاندی بهیبری
هرپلو رڼی ولی بهاندی خاندی
هر پلو دگلو وړم دی لو نلی
دمسیح په پوبه مرو ژوندون بیاموند
له مرو خاورو یی آغلی گل راویست
په هرېن چه غردچو نیون غوړیده شی

دیوه اوږده انتظار نه وروسته
دادی دپسرلی ښکلی او ښایسته
شپي او ورځی راوړسیدی . دبهار
پرښتی په سمه او غر ، باغ او راغ
یورنگ خپلی درحمت وزری وځنډلی
او درحمت بارانو نه ووریدل . چه
ورسره دخلکو په زړو نو کښی هم د
نوی ژوند هیلې راتاندی شوی ، دکار
او کسب خواته هڅه پیدا شو .

دژمی سړی شپي تیری شو یی و
دپسرلی خو دنسیم په پلو اورگونو
کښی توده مینه وگر څوله ، بزگرانو
خپلی یوی وایستلی اود حاصل په
امیدی په تورو خاورو کښی نوی
تخمو نه وشنیدل . شپون چه دسبا
په زړه چاودون کښی دفضا او هوا

کیفیت بدل ولید نو دستی په خپله
زنگ وهلی شپیلی گوټی ووهلی .
دشپون له خولی څخه یی خمه لری
کړه او خپله رمه یی دغره لمنی ته
دڅر لپاره وکښو له ښکلی او
ښایسته مرغان له تودو سیمو څخه
دیخو اوسرو سر درو په خوا ډله ډله
سیل سیل په مستی او خوښی
وکوچیدل .

که په اسمان کښی یوی خوا ته د
تالندی ډمامی ته دنور وریځو اتن
تود شوی دی نو دبلې خوا ورسره د
هوازا نو چه دپامیر اولوی هندوکښ
په دوره را السوتی دی هم خپلی -
بنگړی ته یو ښکلی رنگ ورکړی
دی . چه ورسره دخوشالی کوکی
او غرونه را اوباسی ، دکلی کور
ماشومان چه دزانو دغی گواټه په
اسمان کښی گوری ، نو ورته غلبیل
غلبیل او پری پری غرونه کوی یعنی

دخلمنا ټا پي را غلي په جتو يو
 ديوپولو مخسور كړي پسر لي دي
 دهنداروپه خير غرونه سپين وړنگن دي
 په غورځنگ غورځنگ له خولي زگونه باسي

لكه پيغله غو ټي كاندې ميكر و نه
 يودبل په غاړه اچوي لا سو نه
 چه پروا وړ وباندې ځل وكانرو ته
 لكه شن ما تي شپا كاندې سيندونه

چه كلو نه بويوي احتياط بو يه
 چه به شونډو دي و نه كاندې پر ها ركل
خاص او عام يي بهر مند په ننداره شول
 منتونه به هر چا باندې كړه باركل
 چه ديار له وصله بناد وي كل به گوري
 دمېجور به هر كز هيڅ نه وي په كار گل
 چه بي ياره د بهار په سيل درو مښ
 په خاطر باندې مي لكې لكه ناركل
 په هزار رنگه كلونه شكفته شول
 وليدنه شويو به شان زما ديار كل
 بلبل هيڅ نه دي خبر دعشق له تا وه
 په فرياد كړ په نارو كړ په چغار گل
 چه د سراي په زمكه وادپسرلي گل شي
 شرمنده كا دكشمير دبل ديا ركل
 چه نښان دخپل اشنا ور ځني مومي
 ځكه ياد عبدالقادر كړ په تكرار ركل

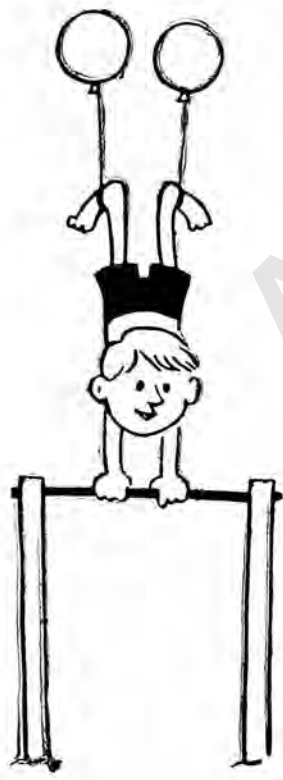
اودادې اوس بهد خوشال خټك په شعر كښي دپسرلي ننداره وكړو .
 خوشال بابا داسي وايي .

دنور وزمنت په باغ دي په سا را هم
 چه به باغ كښي رنگارنگ كلونه واشي
 نخخلي دنوبهار په هر مشام ځي
 دكلو نوبهار به غاړه ددلبړ و
 دمعشو قويه زلفينو كښي ځاي وكا
 ارغوان كه بنفشه كه شقايق دي
 په هر گل باندې ټټر موزي بلبلي
 دهر گل په مخ چه سر كيردي بلبله
 په گلزار پسي بلبله زړه كباب ده
 په هغو زما سلام ، ما دي هم ياد كا
 خوباره مي بي ميو معشو قه ځي
 ماوي زر به خرڅ زما په كام راوځوري
 چه خوچلي كامراني و نه مي شا كړه
 دسقله منت به هيڅ دانا وانه خلي
 دمنت دارو كه مرم په كار مي نه دي
 دېر بنسو آئين منت دي په دعا كښي
 كه «خوشال» ديار وصال په دنيا مومي

نوراني يي شي له فيضه هغه، داهم
 غنيمت ده دكلو نو تما شا هم
 گلدستي يي خنډوي پير او برنا هم
 شرموي لال وياقوت لولو لالا هم
 بنياسته كلونه باس په وړبل لا هم
 زيبا يي لري يو ځاي جدا جدا هم
 پياله شوقه په هوا كاندې نو اهم
 پري غلطان غلطان را ځي بادسبا هم
 په ارمان يي څكر خو ندي دمينا هم
 په گلزار كښي چه نكارلري صبا هم
 داخود زاي فلك څه چاري كا په ماهم
 ولي ډير تعطيل يي وكړلايي كا هم
 غم اندوه د فلك نه لرم پسر وا هم
 چه خبر يي په خصلت شي په عظام هم
 كه علاج لره مي راشي مسيحا هم
 لاجرم ور ځني پته كړم دعا هم
 تمامي دنيا تري څار شه ما فيها هم

«پاتي بر څه په ٢٤ مخ كښي»

اطفال امروز !

هنوز هم تصور ميكنيد، من هرگز
 در مسابقات سپورتي جهان شركت
 انخوا هم كرد ؟؟

دخټكو دلويي كورني دشعر او ادب دبن بل خوشنوا بلبل عبدالقادر
 خټك دنو بهار له گلو څخه دا سي متاثره شوي دي :

هم په بام هم په كو څه هم په ديوار گل
 بادام گل شفتا لو گل ونيو انار گل
 جمادات گل نباتات گل كل اشجار گل
 وړاندې گل، وروسته گل، يمين، يسار گل
 په بازار گل په صحرا گل په كوهسار گل
 لاتري زمكه بنياسته كړه د بهار گل
 چه به نه گوري سر كال ددي گلزار گل
 په وړبل گل په پټكي گل په دستار گل
 پښي گل لاسونه گل چهره رخسار گل
 ساقی گل حريفان واړه گل نكار گل
 دراتلو دي گوره ډير كا انتظار گل

شكفته په باغ اوراغ شود بهار گل
 نه يوازي گل دكلو بوټي و نيو
 ټول شيان دزمكي گل پروردگار كړل
 چه دسترگو نظر لكې واړه گل دي
 هيڅ يو ځاي خالي له گلو پاتي نه شو
 كه اسمان په شپه په ستور و بنياسته دي
 لاتر كوره كور ديد پيروت په گور كښي نه دي
 د بهار په سيل يي نجونه زلمي كيردي
 ددلبړ صورت مي ټول لكه گل روغ دي
 مي گلگون ساغر گلگون بنينه گلگونه
 د بهار په سيل و خو څه له كور

اعدام افریقائیان در رودیشیا

بقلم: محمد اسمعیل نوسان

انگلستان تخفیف یافته بود، اما ایان-سمت از تصمیم آدم کشی خود منصرف نشد و این عمل حکومت غیر قانونی رودیشیا در لندن بحیث یک چلنج بمقامات انگلیسی تلقی گردید. ولی در بحبوحه هیجانان مجلس عوام انگلستان و عکس العمل-های مخالفانه کشورهای مختلف جهان این چلنج مسابقه قتل انسانها از طرف ایان سمیت تجدید و تشدید یافت بطوریکه در تاریخ ۲۱ حوت دوفتر دیگر در محبس سالزبری اعدام شدند و هنوز عده کثیر دیگری تحت شکنجه و مجازات قرار دارند.

انگلستان بخاطر همین اقدامات خود اعم از تعزیرات اقتصادی و یا صدور احکام دیگر در برابر حکومت متعمر رودیشیا بیش از پیش مورد ملامت جهانیان قرار میگردد. چنانکه رئیس کمیته ضد استعمار ملل متحد مسئولیت حقیقی حادثاتی را که در رودیشیا صورت گرفته، متوجه حکومت انگلستان دانسته زیر حکومت مذکور تهنوز اقدامات جدی و موثری برای از یاد آوردن رژیم غیر قانونی ایان سمیت اتخاذ نکرده است تقاضای نمایندگان ۳۶ کشور افریقائی در مورد تشکیل جلسه فوری شورای امنیت برای غوردر باره او ضاع رودیشیا بعد از اعدام افریقائیان، توضیح می نماید که باید

بقیه در صفحه ۲۳

خویش بصورت یکجانبه اعلام کرد. از آنوقت تا کنون پیوسته ناله و فریاد گروه عظیم ملت سیاه پوست رودیشیا علیه احجاف و استبداد رژیم ایان سمیت بلند است.

هر چند انگلستان برائش فشار احساسات جهانی و آزادی خواهی ملل افریقایی مجبور شد که تعزیرات اقتصادی را بر حکومت متمرّد ایان سمیت وارد سازد، اما اینهم بی اثر بود زیرا بعضی کشورها ی اروپایی هر قدر از معاملات تجارتي خود با رودیشیا کم کردند، از طریق دیگر بر دادوستد اقتصادی خویش با حکومت تبعیض طلب دیگر افریقایی جنوبی افزودند. ایان سمیت در سلسله چنین معاملات نائیر آنها تعزیرات اقتصادی را از طریق معامله با کشور افریقایی جنوبی تلافی و جبران نمود و از طرف دیگر دامنه ظلم و شقاوت خود را در برابر استقلال طلبی افریقائیان تابداجا کشاند که گردن عده ای از مبارزان راجرم آزادی-خواهی یابه کتاه رنگ تیره پوست شان بدار آویخت. سه نفر افریقائی چندی پیش به دستور ایان سمیت در محبس سالزبری اعدام شدند که یکبار دیگر احساسات ملیت خواهی کشور های وارسته افریقا و همه ملل جهان را جریحه دار ساخت.

علی الرغم آنکه جزای اعدام این سه نفر افریقائی از طرف ملکه

در طی بیست و یکمین دوره جلسات مجمع عمومی ملل متحد که در ماه دسامبر ۱۹۶۶ تحت ریاست بناغلی پزواک رئیس آندوره برگزار می شد، مهم ترین اسناد بین المللی به تصویب مجمع عمومی رسیده بود که یکی «میثاق بین المللی راجع به حقوق مدنی و سیاسی» از آن جمله است. ماده اول میثاق مذکور مشعر است که:

«تمام ملل حق تعیین سرنوشت خود را دارند. نظر به این حق میتوانند رژیم سیاسی خود را آزادانه معین و انکشاف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را آزادانه تأمین کنند.»

اما از دیر باز مشاهده میکنیم که مفاهیم ارزنده همچو میثاقهای بین المللی که در ساحت حقوق مدنی و سیاسی افراد متکی بر اعلامیه حقوق بشر تثبیت و تصویب گردیده از طرف بعضی اخلاف دوره استعمار آهن، نقش بر آب میگردد.

چنانکه ایان سمیت، این خلف بیجای مانده استعمار در سال ۱۹۶۵ عده ای آزادی خواهی اکثریت مطلق مردم سیاه پوست رودیشیا را در گلو خفه ساخت و آزادی ابهام آمیز رودیشیا را تحت حکومت غیر قانونی

رقابت جوگانه

وقتیکه جوگی، در صدد رقابت با طیاره سازان، می افتد ...

به سوالهای شما پاسخ میدهم

۱۳۳۳، ش به سر مایه عطا و الله نوری طبع و به دسترس ذو قمندان گذاشته شده است .
 از چهل سال باین طرف آثارشایق در جراید و مجلات وطن نشر میشود .
 بالخاصه این نامه، همیشه به آنازیبای شان مزین شده و خوا هدشده .
 این غزل از اوست .

آتش پروانه

باز به گلشن بیا آبرخ گل بریز
 شانه به کاکل بز، نکبت سنبل بریز
 سو خته را سو ختن، آب حیانت و بس
 آتش پروانه را بر سر سنبل بریز
 آئینه حسن او ست، ای فلک ناسپاس
 قطره اشک مرا، بر ورق گل بریز
 باز غم دو ستان، جام می دشمنان
 آن به تحمل بکش، این به تغافل بریز
 تا نکند حرص و آرز، نان ترا خام و شور
 آتش تشویش را، آب توکل بریز
 مستی چشم تو کشت «شایق» دیوانه را
 بر سر تابوت او، شیشه بنه، گل بریز

بناغلی امان الله نو کلی از ما خواسته اند که بیوگرافی کوتاه شاعر مشهور وطن «شایق جمال» را تهیه کرده و مورد اشاعه قرار دهیم که اینک به اثر تقاضای شان معلومات مختصری تقدیم میکنیم:

میر غلام حضرت «شایق» ولد میر جمال الدین از احفاد میر واعظ ولادت در ۱۳۱۷ ق در کابل. علم و ادب را از اساتید طور خصوصی فرا گرفته است . روزگاری معلم و سر معلم بوده است. اکنون حیات آزادانه و فقیرانه اختیار نموده است. تستعلیق را روشن می نویسد، مجموعه آثار خود را که مشتمل بر غزلیات، قصاید قطعات، رباعیات و قسمتی نثر است به قلم خود گردآورده و بیشتر قسمت آثار او به نام «دیوان شایق جمال» در

اشقری سخن را نهایت سلیس و روان و آراسته به لباس ادب میگوید .
 بیشتر اشعار اشقری را مطبوعات وطن در صفحات جراید و مجلات طبع و نشر کرده و در کشور به وجه احسن معرفی شده، غزل ذیل از دیوانش انتخاب شده است :

شور قیامت

از چه آهوان تست، نشأه رمیدن ها
 کشته بی مرا ظالم! زین خمیده دیدن ها
 شور صد قیامت را، قامت تو برپا کرد
 نابه چشم خود دیدم، جملگی شنیدن ها
 فکر خود بسویم گیر، گوشه نگاهی کن
 این چنین نمیباشد، بنده پروریدن ها
 سرمه گشت اجزایم، اینقدر تغافل چند؟
 حال من بین آخر، تا یکی ندیدن ها
 عرض من شنو صیاد! از قفس مکن آزاد
 صید بی پر و بالم رفتم از پریدن ها
 از اشاره ابرو، کشته میشود عاشق
 نیست حربه دیگر، لازم کشیدن ها
 از صف غلامانت، بشمراشقری راهم
 گرچه نیست شخص آن، لایق خریدن ها

بناغلی عبدالولی «خالقی» ازلیسه غازی، ضمن نامه ای دو ستانه، راجع به زندگی «اشقری» شاعر خوششقریحه وطن معلومات خواسته اند .

بناغلی خالقی!

صوفی غلام نبی «اشقری» ولد محمد رحیم تولد در سال ۱۳۱۲، ق در قریه چهل تن بغمان کابل در بدو تأسیس معارف، در بعضی از مکاتب مرکز و اطراف به صنوف ابتدایی معلم بوده بعد از روزگاری دکانداری اختیار کرد . اشقری تقریباً ۲۵ سال بیشتر را بدکان داری تا مین معاش نمود و در سنه ۱۳۲۸ شمسی دکانی مختصر جهت صحافی کشود، اشقری مرد متواضع و با درد و از چاشنی فقر بهره وز وصحبت پر تأییری دارد و همواره در اطرافش دسته ای از اصحاب درد و ذوق جمع می باشند شاعر شهبیر کابل شایق جمال با او مصاحبت و محبت دارد و بدکانش همواره می شنیند .

در اطراف نشرات رادیو افغانستان

برای اینکه رادیو افغانستان، از نظرات، انتقادات و رهنمایی های سودمند دانشمندان و صاحب نظران استفاده های مطلوب بنماید، سر از این شماره - این صفحه را برای انتقادات سالم و نظرات صائب ارباب قلم، باز نمودیم .

امیدواریم که شنوندگان روشنفکر رادیو - هرگونه انتقاد، رهنمایی و نظری که پیرامون پروگرام های رادیو افغانستان داشته باشند، مستقیماً به این آدرس بفرستند :

«مدیریت مجله پښتون ږغ - رادیو افغانستان - کابل - انصاری واپ»

یک پیشنهاد

نکات قابل توجه

لزوم توجه به انونسها

از آنجا یکه رادیو، زمینۀ استفا ده از بیانیۀ ها و خطابه ها و تبلیغات را بین همه افراد يك جامعه، اعم از با سواد و بیسواد تا اندازه یی یکسان هموار میگرداند و خاصه در کشور هایی مانند افغانستان که مواصلا ت و نقلیات خشکه و هوایی آنقدر ها توسعه و انکشاف نیافته است، مسلماً نیازمندی شدید به رادیو «لطفا ورق بزنید»

بعضی از نطاقان رادیو، در تلفظ کلمات، مرتکب خطا میشوند، مثلاً لفظ «مطلع» را که باید به تشدید «ط» قرائت شود، به تشدید «ل» ادا می کنند. بهتر است که به آنان یاد آوری شود تا نخست خطا های لفظی خود را تصحیح کنند و سپس به سخنرانی بپردازند.

همچنان برخی از خوانندگان در اشعار شعری گذشته اغلاط و تحریفهایی وارد میکنند که همزیبایی اصل شعر از میان میرود و هم به حیثیت ادبی شاعر بیچاره، لطمه وارد می آید. ازین کار، لازم است جلوگیری شود و آوازچین خوانندگان قبل از اینکه پخش میشود، باید به استماع يك، یا چند نفر اهل خبره برسد و خطاهای وارده تصحیح گردد.

بسیاری از تصنیفها و سرود های ما از حدود «بیوفا ! بیبا» و «دیگر طاقت ندارم» تجاوز نمیکنند، بعبارت دیگر، موضوعات آنها يك نواخت و تکرار مکررات است و همه در داخل چوکات اظهار اشتیاق و شکایت از جدایی و بیوفایی معشوق است و بس و این ملال انگیز است. درحالی که مضمون، کم نیست و سرود سازان ما

اگر رادیو افغانستان در قسمت انونس ها توجه بیشتری بکند، به رونق پروگرامها افزوده خواهد شد.

بهتر ساختن انونس ها به عناصر آتی احتیاج دارد :

۱- آواز خوب و میکروفونیک .

۲- حس ظرافت .

۳- لهجه شخصی و خودمانی .

انونسری که حس ظرافت و لهجه خوب داشته باشد، ولی فاقد آواز خوب یا میکروفونیک باشد، صدایش به گوشها خوش نمی خورد و اگر تنها آواز خوب داشته و فاقد حس ظرافت و لهجه خودمانی باشد، باز هم درکار خود موفق نیست .

حس ظرافت و لهجه خودمانی را میتوان در اشخاص به وجود آورد ولی آواز میکروفونیک وابسته به استعداد است .

رادیو افغانستان، مخصوصاً انونسرانی که پروگرامهای عمومی را انونس میکنند، باید از نظر این سه صفت تصنیف نموده، تنها آنها یی را موقع بدهد که واجد صفات مذکور باشند .

«ع. واله»

می توانند با الهام از زیبایی های طبیعت و دیدگی ها و شنیدگی های خود تحولی در موضوع تصنیفها وارد کنند و چیز تازه ای، عرضه نمایند . البته وظیفه ریاست کلتور است که بادر نظر گرفتن مقتضیات عصر و زمان در تشویق شاعران هنرمند برای ایجاد تحول بکوشد و از ابتدال تصنیفها جلوگیری نماید .

پروگرام «گفتار و نگارش» از بهترین پروگرامهای رادیو افغانستان ولی مدت اجرای آن بسیار کم است. چه میشود که پروگرام «تک اوراتک» که متضمن هیچ فایده ای نیست حذف شود و وقت آن، به این پروگرام سودمند تخصیص داده شود .

«علی اصغر بشیر»

خلم

تقدیم کننده: محمدحسین فایق

خوشنودیم که این بار با تقدیم این منظومه، شما را یکی از گوشه های دیگر کشور عزیز، آشنا ساخته و موجب سرگرمی تان را فراهم میسازیم.

این منظومه - به همکاری بناغلی عبدالواسع «منیع» باشنده خلم و ناصر طهروری سروده شده است که اینک به پیشگاه ادب دوستان تقدیم میشود:

بیا را ویا! بند محمل کنون
بیا بهر گردش، تو بار دگر
قدم نه تو در گوشه های وطن
بهر حوزة باستان و کهن

به خلم از خیال سفر با شدت
ولای سمنگان اگر دیده یی
از آن شهر رفتی چوسوی (مزار)
یکی تنگی آید ترا پیش رو
ازین تگنا، چون تو گشتی برون
چو سر سبز دیدی فضا و زمین

حدودش بگیری اگر در نظر
بود رود آمو و را در شمال
بود شهر کندز بشرقی آن

به تعریف آن چون گشایم زبان
ارا ضیش بسیار وافر بود
بود گرچه زرعش بطرز قدیم
بفصل تموزش بگردد در و
بود هم جواری ز محصول آن
چو از میوه جاتش برانم سخن
بهر نوع پیدا شود خیر بزه
چگوم ز انگور و انجیر آن
دگر آلو و سیب و ناک و انار
چگوم ز انواع بادام ا و

(بقیه در صفحه ۲۳)

یک پیشنهاد...

احساس می شود، تا هر فرد ولو که در دورترین نقطه قرار داشته باشد، از جریان روز و گزارشهای مملکتی و بین المللی و معلومات آفاقی اطلاع حاصل نماید و رادیو ب مردم شعور میدهد که از گزارشهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی روز واقف شوند.

فلهذا پیشنهاد من این است که دولت در پهلوی سایر خدمات اجتماعی و همگانی خویش، طرقی را جستجو نماید که تعداد بیشتر مردم رادیو داشته باشند، و دردهات و قصبات و روستاها رادیوهای کوچک تر از زیستور البته بقیمت ارزان و به اقساط معین به دسترس مردم قرار گیرد، بعقیده من از این راه نیز میتوان در حل پرابلمهای در هم پیچیده مبارزه با بیسوادی، قدمی برداشت، و افراد مملکت در هر موقف ذهنی که باشند، امید است که به پیمانۀ اهلیت و شایستگی طرز تفکر و درجه دانش و استعداد خود از پروگرامها و نشرات رادیو بی بهره بگیرند و لاقلاً دسته های محروم از نعمت دانش و سواد، موقع یابند که حتی در جریان پیشبرد کسب و کار خویش بانغمه های سرور انگیز موسیقی و هنر، تقویۀ روحی گردند، و به اصطلاح از موسیقی که نژاد را با ادب غذای روح است، لذت ببرند. و طبقۀ بد رگر و دهقان نیز بنوبه خویش انتباه بگیرد تا از مزایای رادیو بهره مند شوند.

«حبیب جدیر»

دو دزد از دو گوشه

اماتور ... و حرفه یی ..

شاخه شكسته ارغوان

نوشته: هاشم رايق

در دامنه کوه سر بفلک کشیده چند کلبه کلخی، قریه یی راتشکیل داده که ساکنان این قریه درنجابت و وفا زبانزد همگان اند این منطقه بازیبایی های طبیعی خود سر آمد مناطق دور و پیش خویش است. خصوصاً در اوایل بهار گل های وحشی این دامنه بر زیبایی طبیعت می افزاید و به بیننده کیف دیگری می بخشد.

پیرزن ژولیده که از سر و رویش آثار غم و درد هویداست، همه روزه قبل از طلوع آفتاب، درست در یک ساعت معین با قدم های لرزان به طواف قبر آمده، اطراف قبر راجا رو زده و دسته گل سرخی را بالای آن کوت خاک می گذارد. و چند قطره اشک از چشمان هجران دیده روی گونه های چین خورده اش می لغزد و آهسته آهسته طرف قریه روان که بالای آن بروی تخته سفید با خط می گردد.

در قسمت شرقی این قریه، دور از آبادی های نیم شکسته در پایین آن پرتگاه مخوف قبری وجود دارد که بالای آن بروی تخته سفید با خط می گردد.

دیدن این منظره مرا متحسس

درشت نوشته شده:

«شاخه شكسته ارغوان»

ساخت و خواستم از داستان این

لاله زار دل

ساقیا بهار آمد، ساغری مهیاکن سیرگل جنون خواهد، مستیم و بالا کن.

موج خون دل باشد، جوش گل به هشیاری شیشه خرد بشکن، فکر جام صهبا کن جلوه گاه این گلشن، جز فریب ظاهر نیست ناصفا ی جان بینی، غنچه دلم وا کن

بین رسیده بر لب جان، جام آتش نیم ده ای توسا قی، هوش! کار صد مسیحا کن

گر شراب نابت نیست، ساغر لبانت را بر لبم بنه جانا! دردمن - مداوا کن

لاله زار دل باشد، پر ز داغ حرمانت خوش بیابه داغستان، لحظه ای تما شاکن شد چراغ گل روشن، بزم بلبلان گلشن مخفیت دلی دارد، دلبرا مدارا کن

«میر من مخفی کابلی»

قبر آگاه شوم بالاخره یکروز سر راه پیر زن استادم و تصمیم گرفتم هرطور شده از او راجع به این قبر بپرسم.

پیرزن جواب داد: فرزندم! بی جهت خود را درد سر مده... برو به خوشی خود خلل وارد مکن. اصرار کردم و پیر زن را مجبور

ساختم که داستان «شاخه شكسته ارغوان» را برای من حکایت کند. پیرزن آهی کشید و روی تخته سنگی تکیه داده و گفتار خود را اینطور آغاز کرد:

تقریباً ۲۵ سال پیش... بلی ۲۵ سال پیش از امروز من و ارغوان

خواهرم به زیبایی و طنازی انگشت نمای این قریه بودیم. و همه جوانان مجزوب دیدار و يك لحظه صحبت ما بودند.

راستی، ارغوان از من زیبا تر و طناز تر بود. او دختری بود که بر علاوه زیبایی به لیاقت و دانش خود نیز سر آمد همه دختران قریه بود...

ارغوان فرشته یی بود که برای زب و شکوه کره خاکی چندی درین خاکدان بسر برد. من و او هر دو بمکتب میر فتیم و درس می خواندیم. او از من دو صنف پیشتر بود. در مضامین ساینس شوق و علاقه مفرط داشت. پدرم ارغوان را بسیار دوست می داشت. برای اینکه او بدروس خود، خوب رسیدگی بتواند، از حمید خواهش کرد که در پیشبرد و درس های او کمک کند..

اوه: ببخشید حمید گفتم، پیش از اینکه او را معرفی کنم.

بقیه درص ۲۸

سینمای بهار

شنیدم از دهن غنچه تا صدای بهار
فتادبر سر شوریده ام هوای بهار
سحر نسیم روان بخش در اطاق آمد
هزارشکر که دیدیم آشنای بهار
توهم زخا نه برون آی، ای چمن سیما!
بین که بلبل شیدا زند صلا ی بهار
چه خوب منشی قدرت زارغوان بر سنگ
به خط سرخ نوشته است ماجرای بهار
تو نیز پیر هن ناز از حریر پیوش
کنون که اطلس گلداز شد قبای بهار
نوشته مصرع در یاچه را به بحر طویل
دل آب میشود از فطرت رسای بهار
بروی آب به بین سایه در ختان را
که دلفریب بود چشم سرمه سالی بهار
علاج کوری نرگس نمی شود هرگز
مگر به دیده کشد باز تو تیای بهار
شبان به زمزمه نی برد ز خویش مرا
بیاو از دهن نی شنو نوای بهار
بهر زه عهد جوانی چو بگذرد صد حیف
مده ز دست، تماشای سینمای بهار
بزیر سایه گل، یاد حق، سعادت تست
که غیر سجده نباشد دگر بهای بهار
وصال یار به فصل گل از خدا خواهم
که میوه های اجابت دهد دعای بهار
ندانم از چه بود غنچه تنگدل «شایق»
که گشت حوصله افزای من، فضای بهار

شایق جمال

چند رباعی

برگ حیات

نوروز که آید به بغل برگ حیات
عیسی نفسی کند به دنیای نبات
ای آمده در جهان اعمال، بین
از ذات تو میدمد چه گل های صفات؟
گل به دامن
خورشید نه مهر پرتو افکن آمد
دی رفت و بهار، گل به دا من آمد
ای دیده بسی بهار و گلها چیده!
از حاصل عمرت چه؟ به خرمن آمد
درس بهار
دی گفت: کسی که گفته این بر من جد:
«درسی است بهار اگر کسی می سنجد»
هر طبع که فیاض بود همچو بهار،
باور مکن! از محضر او دل رنجد

مولوی «خسته»

دنیای شاعران

تپیه و ترتیب از: ف. ساغر

آتش لاله

باز پوشیده ز مین خلعت زیبای بهار
باز شد دشت و دمن فرش ز دنیای بهار
گل گرفتست شجر بر سر و استاده به پا
به نشاء رقم شاهد ر عنای بهار
آتش افروخته بردامن صحرا - لاله
دین زردشت گرفتست به ایامی بهار
باده از برگ و گل و لاله کشد پیر معن
تا کنت پر، قدح و ساغر و مینای بهار
شانه بر زلف و گره باز بکا کل زده اند
تاب دادند چسان زلف چلیپای بهار
من نه تنها به جنون دست و گریبان هستم
همه دل باخته و واله و شیدای بهار
نوبهار است، عزیزان! به سخن باز رسید
حیف از آن کس که ندانست به معنای بهار
درد و اندوه و غم و غصه زد دل بیرون شد
زین هوای خوش و دامان طرب زای بهار

(محمد کریم صاحب زاده)

بهار آرزو!

کنونکه از ره سفر :
بهار- چون مسافر عزیز و سهربان
رسید و باز :
چمن- شکوفه زار شد .
دمن- پر از بهار شد ،
نسیم دلکش حیات بخش جانفزای -
فیض بار
ز طرف کو هسار شد
بین که قدرت خدای پاک بینیا،
چه خوب آشکار شد؟
بین که فیض حق، چسان؟
بهر طرف- نثار شد ،
گشوده شد در فرح،
بروی هر کسی که هست ،
و عام گشت لطف حق
برای او، برای تو، برای من،
برای دل ،

درین بهار پر شکوه ،
توای بهار آرزو!
بیا که گلبن امید من، دو باره گل کند
بیا که تا زدشت خشک خاطر من،
دو باره- لاله سر زند .
بیا که تازباغ طبع من :
دو باره- بشکفتد و خنده سر کند
شکوفه های آرزو .
بیا که از نهال بی بر دلم:
جوانه های عشق، سر زند .
بیا که مست عشق و شور و جذبه ات
کنم .
ز نغمه های دلکش و نوای جانفزای دل.
بیا که از شراب نشاء زای چشم تو:
سبوی دیده- پر کنم
و جرعه یی بکام دل ،
بریزم از شراب تو!

ببخود- شنیدی این سخن ،
که اهل دل- سروده اند :
که از شراب عیش خویش ،
به خاک ریز جرعه یی .
چه میشود؟ چه میشود؟
که از شراب دلکش نگاه کهنه کار
خود ،
به دل که خاک راه تست ،
بریزی ارتو جرعه یی!
و بنگری ز پرتوش ،
به چشم جان، صفای دل .
همه امیدم این بود،
که گاه- یکدو سا گرم .
زباده یی نگه دهی .
و- از شراب خنده ات ،
دو باره مست و نشاء و خراب و-
ببخودم کنی !
و آنکهی -
به پاس مهر و مردمی
من از شراب شعر خود:
هزار دفعه مست و ببخودت کنم !
و چون شوی تو مست مست ،
زروی کیف، بشنوی-
زمست بینوای خود:
سرود جانفزای جان ،
نوای دلربای دل .
ناصر طهوری

لاله، راغ

بهار آمد، گل با غم نیامد
خبر از لاله را غم نیامد
ز هجرانش دلم خونابه ریزد
خدایا مرهم داغم نیامد
(پروانه اندراب)

جشن تجلیل

یاد داری که آن شب نو روز
شب پیمان و پایداری بود
اشک شادی و شوق، بر رخ ما
بی خبر همچوسیل، جاری بود

من و تو زیر آسمان بودیم
فارغ از قصه درو روزن
فرش ما- ریگهای ساحل بود
متکا- شاخه های آن گلبن

یاد داری که باد نو روزی
خرمن زلف، بر رخت میریخت
ریگ نرم آن زمان که می خفتم
بر سر و روی هر دو مان می بیخت

یاد آنروز گارخوش، خوش باد
گرچه امروز از آن نشانی نیست
باز هم نوبهار و نوروز است
لیک از آن عشقها- گمانی نیست

هر شب سال نو به خاطر آن
شب رؤیایی نشاط انگیز
جشن تجلیل می کنم بر پا
لیک جشن خموش و حسرت خیز

سرشار شمالی

پسر لنی

د قدرت منظرته گوره چه نن هسی پرون هسی

تحول ئی راوستلی بدلون هسی سمون هسی

سمه غر ټول لاله زار شو هری خواته سره گلان دی

مخکی سور بخل اغوستی سری جامی سره ارغوان دی

پلو ونه سره د نجو نو نن په سرو گلو روان دی

دنبا یستو بنکلو پیغلانوسرو لاسوکی سره جا مونه

خوک روان خوک و لاری په اوربل کبسی سرگلو نه

دگلشن پز غو لی باندی مسته بیاله نازه ناخی

مطر بان په ډیر مینه مخ د بزم پر خوا پاخی

صاحی په ققل را غله درندانو جام کبسی خاخی

محبت دنیا خیره ده بزم گاه کبسی عیش و نوش دی

میخوران په مسکی خاندی چه دمبوخم په جوش دی

غو ټی و سپنل گلو نه طراوت دی په چمن کبسی

دکلاب خوانه خوانی ده سور لباس یی دی په تن کبسی

د بو را د مینی مینه ده په اړخ د سو سن کبسی

خوش بویی ده هری خواته زړونه ټوله شادان بنکا ری

مست په مینه ده پی مخوهره خوامینان بنکا ری

عندلیب گلزار ته راغی د سرو گلو احترام کپری

وهر گل ته چه نژدی شی په بنه مینه یی سلام کپری

د خوبنی ندا کپری پو رته په چمن سرور اعلام کپری

زړی خوشی دی خو بنی کاندی مر حبا مژ حبا وائی

غلی غلی هر یو گل ته دمینو د نیا ستا یی

پسرلی په نندار تون کبسی پسر لی ناوی و دیزیری

شنو دشتو باندی دگلو سره فر شونه اواز یزی

دسرور محفل روان دی زړونه ټوله هو سپیری

دنبا یستو مستو پیغلانوسره هارونه دی په غاړه

یوه درو می یوه ناخی یوه گلو ته ولاړه

سید امین الله «امین»

وسوسه

آب سبزی، قدحی، بستر رؤیاخیزی

وه چه خوش وسوسه و بوسه شورانگیزی

که چنین لاله رخ و پر هوس و گلریزی

خنده بوسه نشد و ا به لب غنچه ی تو

ایکه چون غنچه خاموش مه پاییزی

سلیمان «راوش»

خلوتی خواهم و مهتاب خیال انگیزی

ماه از اوج فلك بوسه زند بردل جام

به تماشای بهار آمده یی ای گل ناز؟

دردیو افغانستان پروگرام

د حمل د میاشتی خپرونه

۱۳۴۷ د حمل لومړی د پنځشمې دورځي پروگرام دسپارله ۸ بجونه تر یوی بجی پوری

- ۱۰-۱۰ جرمني خپرونه
- ۱۰-۳۰ انگلیسی خپرونه
- ۱۱-۰ ختم
- دجمعی دورځو پروگرام**
- دسپارله ۸ بجونه دورځي تر یوی بجی پوری
- ۵۵ - ۷ درادیو افغانستان ارم اود پروگرام معرفی
- ۸-۰۰ دفرانکریم تلاوت او تفسیر
- ۸-۱۵ نننی غږ - مارش - دهیواد ترانه
- ۲۰ - ۸ موسیقی
- ۳۰ - ۸ اعلانونه
- ۴۰ - ۸ نغمه
- ۴۵ - ۸ دجمعی دورځي مرکه
- ۰ - ۹ پښتو خپرونه
- ۰ - ۹ ستاسی خوښکړی آهنگونه
- ۰ - ۱۰ دری خپرونه
- ۰ - ۱۰ محلی موسیقی او دحمل په دوهمه ورځ (د تیرکال دلو یو واقعاتو تفصیل)
- ۰ - ۳۰ اعلانونه
- ۰ - ۳۵ د موسیقی کاروان
- ۰ - ۱۱ پښتو خپرونه
- ۰ - ۱۱ رادیوی مجله، دنړی دپښتو هنداری
- ۰ - ۱۲ دری خپرونه
- ۰ - ۱۲ از هرچمن سمی
- ۰ - ۵۷ د راتلونکو پروگرامونو معرفی

- ۴-۴۵ سندرې اونغمی
- ۰-۵ پښتو خپرونه
- ۰-۵ دکوچنیانو خپرونه
- ۰-۲۰ ستاسی خوښکړی آهنگونه
- ۰-۶ کورنی خپرونه
- ۰-۶۱۵ د موسیقی دغزل په پروگرام کښی داستاد تنو آواز
- ۰-۶۳۰ مونږ اوزمونږ هیواد
- ۰-۶۴۵ اعلانونه
- ۰-۷ دپښتونستان خپرونه
- ۰-۸ پښتو اودری خپرونه
- ۰-۸۳۰ دهفتی دا ختصاصی پروگرامو نو څخه مننځی پارچی
- ۰-۹ پښتو رادیو درام
- ۰-۹۵ د موسیقی خوانتخابی پارچی
- ۰-۱۰ دری خپرونه
- ۰-۱۰۵ د موسیقی دغزل په پروگرام کښی داستاد رحیم بخش آواز
- ۰-۱۰ لویدیز بین المللی موسیقی
- ۰-۱۰۵۵ المناجات
- ۰-۱۰۵۸ پادشاهی سلام
- ۰-۱۱ ختم
- خارجی خپرونی**
- ۰-۴۳ پښتو اودری خپرونه د اروپا لپاره
- ۰-۵۳ اردو خپرونه
- ۰-۳۰ انگلیسی خپرونه
- ۰-۳۰ روسی خپرونه

- ۰-۷۵ درادیو ارم اود پروگرام معرفی
- ۰-۸ دفرانکریم تلاوت او تفسیر - نننی غږ
- ۰-۸۱۵ دهیواد ترانه دری
- ۰-۸۳۰ (نغمه بهار با پیام تبریکه) اودمشا عری لومړی برخه
- ۰-۹ پښتو خپرونه
- ۰-۹۵ آهنگهای پسندیده سال (از پروگرامهای فرمایشی)
- ۰-۱۰ دری خپرونه
- ۰-۱۰۵ کشت وکار (پروگرام زراعتی)
- ۰-۱۰۳۰ داستان نوروزی
- ۰-۱۱ پښتو خپرونه
- ۰-۱۱۵ برجسته ترین وقایع کشور وسالی که گذشت
- ۰-۱۲ دری خپرونه
- ۰-۱۲ نمونه از بهترین پروگرام های هنری سال
- ۰-۱ پښتو خپرونه
- ۰-۱۵ دنیای مادر سالی که گذشت
- ۰-۱۳۰ آهنگهای بهاری (پروگرام از طرف ریاست کلتور)
- ۰-۲ دری خپرونه
- ۰-۳ مشاعره (بهاری) دوهمه برخه
- ۰-۴ دری خپرونه
- ۰-۴ دمازدیکر نغمی
- ۰-۴ پښتو لوست - نغمه

د عادی ورځو خپرونه

د سهاره ۶ بجو نه دور ځی تر
۸ بجو پوری

- ۵۵ - ۵۰ د رادیو افغانستان ارم
- ۵۸ - ۵۰ د پروگرام معرفی .
- ۶۰ - ۶۰ د فرآنکریم تلاوت او تفسیر
- ۱۵ - ۶۰ ننی غږ، مارش، دهیواد ترانه
- ۲۰ - ۶۰ موسیقی .
- ۳۰ - ۶۰ اعلانونه .
- ۴۰ - ۶۰ د سهار کاروان (موسیقی او ضروری معلومات)
- ۰ - ۷ پښتو خپرونه .
- ۵ - ۷ موسیقی .
- ۱۵ - ۷ کورنی ژوند .
- ۳۰ - ۷ دري خپرونه .
- ۳۵ - ۷ دورځپاڼو تبصری .
- ۴۵ - ۷ موسیقی .
- ۰ - ۸ دراتلونکو پروگرامونو معرفی او ختم .
- دوهمه برخه د غرمی له ۱۲ بجونه تر یوی بجی پوری
- ۵۵ - ۱۱ د رادیو افغانستان ارم او د پروگرام معرفی .
- ۰ - ۱۲ پښتو خپرونه .
- ۵ - ۱۲ موسیقی .
- شنبه - کلیوالی موسیقی .
- یکشنبې - د غزل موسیقی .
- دوشنبه - محلی موسیقی .
- سه شنبه - کلاسیک موسیقی
- چارشنبې - داماتورانو موسیقی
- پنجشنبې - رنگارنگ موسیقی .
- ۳۰ - ۱۲ اعلانونه .
- ۳۵ - ۱۲ موسیقی (لویدیز) .
- ۴۵ - ۱۲ دري خپرونه .
- ۵۰ - ۱۲ موسیقی (ختیځ) .
- ۰۰ - ۱ ختم .

- دریم سرویس دمازديگر له ۴ بجونه دشمپي تر ۱۱ بجو پوری
- آثار .
- ۵۵ - ۳ د رادیو ارم اود پروگرام معرفی
- ۰۰ - ۴ پښتو خپرونه .
- ۵ - ۴ دمازديگر نغمی .
- ۳۰ - ۴

- شنبه دپوهنی غږ په هروپنځلسو ورځو کښی یو ځل
- شنبه - د سری میاشتی غږ
- په هروپنځلسو ورځو کښی یو ځل
- یکشنبې - دکوچنیانو خپرونه
- دوشنبه - روغتیا خپرونه (پښتو)
- سه شنبه - کوچنیانو خپرونه .
- چارشنبې - روغتیا خپرونه (دري)
- پنجشنبې - دکوچنیانو خپرونه
- جمعه - د سپورت دنیا .
- ۴۵ - ۴ سندری او نغمی .
- ۱۵ - ۸ دري خپرونه
- ۰۰ - ۵ دري خپرونه .
- ۵ - ۵
- شنبه - انگلیسی لوست .
- یکشنبې - دري لوست .
- دوشنبه - پښتو لوست .
- سه شنبه - روسی لوست .
- چارشنبې - انگلیسی لوست .
- پنجشنبې - پښتو لوست .
- جمعه - موعظه .
- ۲۰ - ۵ ستاسی خوښ کړی آهنگونه
- ۰۰ - ۶ کورنی خپرونه .
- ۱۵ - ۶
- شنبه - د کرهڼی خپرونه .
- یکشنبې - موسیقی (غزل)
- دوشنبه - د کرهڼی خپرونه .
- سه شنبه - بنځی اونوی ژوند .
- چارشنبې - د کرهڼی خپرونه .
- پنجشنبې - موسیقی (غزل) .
- جمعه - د کرهڼی خپرونه .
- ۳۰ - ۶

- یکشنبې - اقتصادي خپرونه .
- سه شنبه - موسیقی .
- پنجشنبې - مونراوزمونبر هیواد
- ۴۵ - ۶ اعلانونه .
- ۰۰ - ۷ د پښتونستان خپرونه .
- ۰۰ - ۸ پښتو خپرونه .
- ۱۵ - ۸ دري خپرونه
- ۳۰ - ۸
- شنبه - د جاز موزیک په هروپنځلسو شپو کښی یو ځل
- د ځلانده موزیک په هروپنځلسو شپو کښی یو ځل
- یکشنبې - نوی گلونه
- دو شنبه : دطوس بنگه
- په هر وپنځلسو شپو کښی یو ځل
- پښتني سندری او نغمی
- په هروپنځلسو شپو کښی یو ځل
- سه شنبه - کلاسیک موسیقی
- چارشنبې - دخيال گلونه په
- په هروپنځلسو شپو کښی یو ځل
- د گلشن ا رگستر په هروپنځلسو شپو کښی یو ځل
- پنجشنبې - دهفتی داخصاصی
- پروگرامونو څخه منتخبی
- پارچي
- جمعه - د امانور خپرونه .
- ۴۵ - ۸ :
- یکشنبې - دادب وزمی، یادکلو کاروان
- پنجشنبې - سرود هستی
- ۰۰ - ۹
- شنبه - مدور میز .
- یکشنبې - رادیو داستان دري
- دوشنبه - مونرا او اوریدونکی
- سه شنبه - پښتورادیو داستان .
- چارشنبې - دخوانانو دنیا .
- پنجشنبې - رادیو درام .
- جمعه - ذهني مسابقه .
- ۱۵ - ۹
- شنبه - موسیقی

امواج نشرات راديو افغانستان از تاريخ اول حمل ۱۳۴۷

نشرات خارجي روي امواج کوتاه:

وقت پروگرام	کیلو وات	کیلو سائیکل	متر بند	لسان	
۱۳ر۰۰ - ۱۲ر۰۰	۵۰	۲۱۵۸۵	۱۳	پښتو دری	
	۱۰۰	۱۵۴۰۵	۱۹		
۱۸ر۰۰ - ۱۷ر۳۰	۵۰	۱۵۲۶۵	۱۹	جرمني	
	۱۰۰	۱۱۷۷۵	۲۰		
۱۸ر۳۰ - ۱۸ر۰۰	۵۰	۱۵۲۶۵	۱۶	انگلیسی	پروگرام برای اروپا
	۱۰۰	۱۱۷۷۵	۲۵		
۱۴ر۰۰ - ۱۳ر۰۰	۱۰۰	۴۷۷۵	۶۰	اردو	برای ممالک همجوار
۱۴ر۳۰ - ۱۴ر۰۰	۱۰۰	۴۷۷۵	۶۰	انگلیسی	
۱۷ر۳۰ - ۱۴ر۳۰	۱۰۰	۴۷۷۵	۶۰	پښتو دری	
۱۷ر۳۰ - ۱۷ر۰۰	۵۰	۷۲۰۰	۴۱	روسی	
نشرات روي امواج کوتاه :					
۴ر۰۰ - ۲ر۰۰	۵۰	۶۰۰۰	۴۹	پښتو دری	
۸ر۳۰ - ۷ر۳۰	۵۰	۶۰۰۰	۴۹		برای افغانستان
۴ر۰۰ - ۲ر۰۰	۱۰	۷۲۰۰	۴۱		
۸ر۳۰ - ۷ر۳۰	۱۰	۷۲۰۰	۴۱	پښتو دری	
۱۳ر۳۰ - ۱۱ر۳۰	۱۰	۶۰۰۰	۴۵		
۱۷ر۰۰ - ۱۳ر۰۰	۵۰	۷۲۰۰	۴۱	پښتو دری	
نشرات روي امواج متوسط :					
۸ر۳۰ - ۷ر۳۰	۲۰	۶۶۰		پښتو دری	
۱۷ر۴۷ - ۱۳ر۰۰	۲۰	۶۶۰			برای افغانستان
۴ر۰۰ - ۲ر۰۰	۲۰	۱۲۸۰		پښتو دری	
۱۸ر۳۰ - ۱۱ر۳۰	۲۰	۱۲۸۰			

دوشنبه - همیشه بهار گلو نه .
سه شنبه - پورتريت آهنگساز
چارشنبه - دموستيقي له جاودانه
آثارو څخه
پنجشنبه - يك جهان موسيقي
جمعه - دتياتر موزيك .
۵۵ - ۱۰ مناجات .
۵۸ - ۱۰ پادشاهي سلام او ختم .

۴۵ - ۹ دورخي دمهو خبرونو تفسير
نوت: دپنجشنبې په شپوکی
موسيقي او ددوشنبې په شپوکی
دملگرو ملتو خپرونه
۱۰۰ - ۱۰ موسيقي کلاسيک .
۱۵ - ۱۰ لويديز بين المللي موسيقي
شنبه - موزيک، موزيک، موزيک
یکشنبه - درومانتيک د شپکارو
آثار

یکشنبه او سه شنبه دآماتور
انتخابي موزيک
۳۰ - ۹
یکشنبه - هنر او ژوند .
دوشنبه - موسيقي
سه شنبه - له کيردې تر
سپورمي (علمي خپرونه)
چارشنبه - قضایا او قانون .
پنجشنبه - موسيقي (کلاسيک)

RADIO AFGHANISTAN

Broadcast Transmission Schedule
Beginning With 3rd March 1968
(12. 12. 1346)

S u m m e r 1968

1. Shortwave service (FOREIGN)
Station: KABUL/YAKATUT

69° 12'E 34° 31'N

a) Directional

BEAMED AREA	TIME GMT	FREQUENCY Kc/s	METER BAND	POWER Kw	LANGUAGE
EUROPE	12.00—13.00	21585	13	50	PASHTU/DARI
		15405	19	100	
	17.30—18.00	15265	19	50	GERMAN
		11775	20	100	
	18.00—18.30	15265	19	50	ENGLISH
		11775	25	100	

b) Non Directional

AFGHANISTAN	13.00—14.00	4775	60	100	URDU
	14.00—14.30	4775	60	100	ENGLISH
NEIGHBOURS	14.30—17.30	4775	60	100	PASHTU/DARI
	17.00—17.30	7200	41	50	RUSSIAN

2. Shortwave service (INTERNAL)
Station: KABUL/YAKATUT

69° 12'E 34° 31'N

AFGHANISTAN	02.00—04.00	6000	49	50	PASHTU/DARI
	07.30—08.30	6000	49	50	PASHTU/DARI
	02.00—04.00	7200	41	10	PASHTU/DARI
	07.30—08.30	7200	41	10	PASHTU/DARI
	11.30—13.00	6000	49	10	PASHTU/DARI
	13.00—17.00	7200	41	50	PASHTU/DARI

3. Mediumwave Service - Station: KABUL/YAKATUT

AFGHANISTAN	07.30—08.30	660		20	PASHTU/DARI
	13.00—17.45	660		20	PASHTU/DARI

Station: POL-E-TSCHARCHI

	02.00—04.00	1280		100	PASHTU/DARI
	11.30—18.30	1280		100	PASHTU/DARI

Our address: RADIO AFGHANISTAN KABUL, P.O.B. 544

دنباله تفسیر سیاسی

ز قیماق آن گر سخن سرکنم

ز شوقش دهان پر ز شکرکنم

بود آنچنان شهره - قیماق آن
درین شهر اگر کس، مسافر شود
برد با خود آنرا به صدعزوشان

که آب افتد از شوق آن، در دهان
ز قیماق آن، شاد خاطر شود
به شهر خود از خاطر دوستان

کنم صنعتش را چو یاد آوری
جووانان فعال این مرز و بوم
نظر کن تو در صنعت مسگری
کلاسیست دیگر از اکساب آن
چو دیدی تو محصول نجاریش
مپندار این گفته ها را تو لاف

سخن گویم اول ز آهنگری
نمایند آهن ملایم چو موم
که دارد زماشین، بسی برتری
کله دوزی و زرگری - همچنان
کنی آفرین بر فسو نکاریش
که بیگا نگان کرده اند اعتراف

چگویم ز تاریخ ر خشان آن
به هرکنج خاکش، نپان صدائر
روی گرتو در شهر بانوی آن
از آن سکه ی باختری بی شمار
به آثار اسلامیش کن نظر
به شور تپه اش، گرنه پی پای را
گذر گر نمایی به بالا حصار
چو بر آق مزارش نمایی گذر
بود شهر خلمش درین روزگار

ز تاریخ پر شوکت و شان آن
به آثار پرارز خود، مشتهر
ز آثار آن بس شوی شادمان
ز آثار بودائیش، صد هزار
که دارد به چشمت شکوه دگر
ببینی بس آثار ز بیای را
عیان بنگری صد شکوه و وقار
ز اعصار، یا بی در آن، صدائر
ز معماری باستان - شاهکار

زرسم و رواجش چو گویم سخن
ز طرز عرو سبیش آرم مثال
چو گردید آخر توافق حصول
نه شوهر، نه زن را بود اختیار
بگیرند چیزی بنام (قلین)
بیابند با هم بدینسان وصال

بود جمله باقی بطرز کهن
دوام طلبگاری اش ماه و سال
دگر قضیه ثابت بگردیده پول
فقط والد ینش بسازند کار
ز پیکال و پول و طلا و زمین
که منم نسازم سخن راکشال

سخن گرچه گفتم به وصفش زیاد
چه دلچسپ اینجا شود بزکشی
چه اسپان خوب است در این دیار
بمیدان درآیند، پیر و جوان
غلام است یک پهلوان جوان
مراد است واحمد بسی نامدار
بود چاپ انداز ما هر بسی
از آن جمله مشهورتر، کوچم است
نرانم به وصفش فزونتر قلم

نکردم من از ورزشش هیچ یاد
نمودار پیکار آدم کشی
بقیمت فزونتر ز پنجا هزار
و لیکن قوی پنجه و پهلوان
که وصفش فتاده است در هر زبان
سکندر همان اسپ ابلق سوار
که گیرند گوساله را چون خسی
که در فن خود گوئیا رستم است
که نبود مکفی به این وقت کم

بود به که سازم سخن - مختصر
که کافی بود این به اهل هنر

انگلستان در برابر رودیشیا سیاست
جدی تری اتخاذ کند.

صدای عدم رضایت و عکس العملها ی
مخالفانه علیه اقدامات غیر قانونی
ایان سمت از هند تا کانادا، از
آسیانا افریقا و در کلیه کشور های
عدالت پسند جهان بلند است. حتی
اوتانت سر منشی ملل متحد که
انعکاس دهنده تمنیات ملل جهان
است، اعدام افریقا ثیان را در رودیشیا
یک عمل غیر انسانی، ضدیت با
افکار عامه جهانیان و تخلف از مقررات
بین المللی خوانده است.

هم اکنون شورای امنیت ملل متحد
در شرف تشکیل جلسه فوق العاده
خود است تا اوضاع رودیشیا را که
اکثریت مطلق مردم این سر زمین
بجرم آزادی خواهی و داشتن رنگ
سیاه از طرف حکومت لجام گسیخته
ایان سمیت به اعدام و مجازات سنگین
محکوم شده و میشوند تحت بحث و
غور قرار دهد.

ماضن ابراز تاسف عمیق نسبت
به اعدام مبارزین افریقای، اظهار
امیدواری میکنیم که در اثر مساعی
ملل متحد و مجادلات پی گیر ملت
آزادی خواه رودیشیا، حکومت غیر
قانونی ایان سمت جای خود را به
حکومت ملی اکثریت مطلق سیاه
پوستان رودیشیا خالی کند و انگلستان
با توجه به نیازمندی ملل رو به انکشاف
و احترام به کرامت انسانی افراد

بشر، بیش از پیش در تأمین عدالت
بلند بردن سوئے اقتصادی و فرهنگی
مردم رودیشیا اهتمام جدی ورزد. تا
ملت افریقای رودیشیا در پرتو
دانش و رشد اقتصاد ملی خود و
برهبری رجال منور و مجاهد خویش
به استقلال واقعی و حاکمیت ملی
خود نایل گردد.

به سوالهای شما

«ساعلی محمد سعید یو سفی
ازلیسه میر مسجدی» طی نامه
نوشته اند شیخ ابوسعید ابوالخیر را
به ایشان معرفی کنیم .
پرسنده عزیز!

اینک خلاصه از شرح حال و
نمونه کلام آن مرد بزرگوار تقدیم میشود:
شیخ ابوسعید فضل الله بن ابی-
الخیر از مردان بزرگوار مشرق زمین
است که در عالم علم و فضل، معرفت و
تقوی، در بین رجال معروف معاصر
خود شهرت تامی داشت. پدرش
ابوالخیر که در شهر غزنین متوطن
بود، در علم نباتات معرفتی داشته
و از آن حرفه امرار حیات می نمود،
گاه گاهی هم در اثر شناسایی و
اختلاطی که با وزراء و ارکان دربار
محمودی بهم رسانیده بود، با سلطان
جلیس میشد.

ابوسعید با آن که در دامان پدر
تربیه و تعلیم ابتدایی را فرا گرفته،
ولی برخلاف رویه و رفتار ابوالخیر،
از اوایل آوان رشد، اشتیاق مفراطی
به اكمال تحصیلات در خود احساس
کرده طوری مجذوب عشق خداوند
گشته بود که به سایر امور مادی چندان
تمایل و اعتنایی نمی نمود تا آن که
بر حسب اجازه پدر مسافرتی را در
«مرو» پیش گرفت و در آنجا مدت
پنج سال نزد عبدالله حصیری و قتال
فقه به استفاده گذرانید و درین زمان
اوقات فراغت را بعبادت اشتغال
ورزیده، به تکمیل معلومات و تصفیة
وجود پرداخت. از آنجا به سرخس
عزیمت کرد و چندی نزد ابوعلی فقهی
به تحصیل، تفسیر و فقه مشغول
گردید، در اثر تصادفی بالقمان
مجذوب و رفتن بخانقاه پیر ابوالفضل،
این وضعیت شیخ ابوسعید تغییر
بقیه در صفحه مقابل

دگلو کاروان

۱۰د مخ پاتی برخه

دینتو صوفی اوغیب السان شاعر رحمن بابا دبهار په وخت کبسی
دجدائی له لاسه داسی فریاد کړی دی. لکه چه وائی:
وخت دنو بهاردی زه جداله خپله یارو

دریغه د ریغه چه بی یاره خی بهاره
اور دخوږو زړونو چه د غرو په سربلیری
شنی لوخړی خجی له نینتراوله چناره
غرونه دی تپیری چه په حال زما خبری
سیند داو نیکو درد می چه راغلی له کوهساره
نور څه نه دی واره داناری دیل تانه دی
راشه که بی اوری د رباب له هره تاره

زه یو خوار و زاریمه رحمن په عاشقی کبسی
خپل دی که پردی دی راته نه گوری له عاره
اوداهم رحمن بابا وائی:

ته چه گل زما دیار په رنگی غواوی
کله د ارنگه گلو نه په گلزار دی
بلبلان پسی ناری و هی رحمانه
د بهار گلو نه شوی دی کنه دی
یادچه:

و خوبانو و ته ولی نظرنه کړی
د چمن په گلو ولی گوذر نه کړی
دا بهار چه درست جهان بی معطر کړو
د ماغ ولی په دا بوی معطر نه کړی

کاظم خان شیدا چه کله په باغ کبسی دپسرلی دبلبلو آواز اوریدی
دی اود بهار تازه گلونه بی له سترگوشوی دی نو دشعر په ژبه بی دبلبل
سره همنوائی کړی ده اوداسی ئی ویلی دی:

نشوه د و نو نما دگلو ده نوا په باغ کبسی بیا دبلبلوده
خوبان په رقص مطرب سرورکا زما په لاس کبسی مینا دملو ده

• • •

او یادچه:

طرفه صحرا ده بنه مرغزار دی موسم دسیل، هنگام دینکاری
له خو به پاشه غنوده یاره زیبا گلو نه تازه بهار دی
اشرف خان هجری هم په دی برخه کبسی په زړه پوری در افشانی کړی
ده او دخپلی لوی شاعری دادی ورکړی دی. اوس مو تن خپل گران
لوستوونکی ددغه شاعر دشعر دپسرلی درنکارنگ گلونو ننداری ته رابولو
هجری وائی:-

که خزان کپ پرون دور دگلزار بل

له نیسانه زمکی او وزو گل بهار بل

پښتون دغ

دنباله صفحه ۲۴

یافته و تحصیلات او یک جنبه
تصو فی بخود گرفت و سا لهای
درازی شیخ ابریاضت وانزوا در
خانقاه ها و بیابان گردی واداشت.
دوره تجرد وریاضت شیخ ر اتا
هنگام چهل سالگی می نویسند. وفات
شیخ ابوسعید بتاریخ شعبان ۴۴۰
ه هنگامیکه هشتاد و سه سال ازدوره
های عمر راطی کرده بود، واقع شده.
ولی درمد فن اورویات، مختلف است
بعضی محل دفنش را «مهنه»
نویسند و برخی نیشاپور. همچنان
آثار مصنفه و مولفه وی، چنانچه
می بایست متاسفانه بنظر نرسیده و
بجز رباعیات چند که بطور پراکنده
درهرجا یی مینوت و مذکور است.
گویا شیخ ابوسعید علاوه بر مقامات
رفیعه علم و معرفتی که درعالم شریعت
و طریقت دارا بود، در فنون ادبی هم
دست داشته است. این چند رباعی
نمونه آثار ادبی اوست که سخن را
باطریقت و تصوف بهم آمیخته:

نازم دلی راکه تو جانش با شی
معشوقه پیداو نه نش با شی
زان میترسم که اذدل آزاری تو
دل خون شود و تودر میانش باشی

• • •
بردارم دل، مگر از جهان فرمای
برهم زخم ارسود و زیان فرمای
بنشینم اگر بر سر آتش گویی
برخیزم اگر از سرجان، فرمای

• • •
دل جزوه عشق تو نبود هرگز
جز محنت و درد تو نبود هرگز
صحرای دلم عشق تو شود ستان کرد
تا مبر کسی در آن نروید هرگز

په رنگ رنگ د زمکی مخ نسیم گلزار که
هم یی شین خلعت په تن کړ دکهسار بل
په بنائست مفر وره مه او سه بی غمه
الیه به دور پینس کا سبا دار بل
نن ایام د کل و مل همیشه اغونده
بل زیور بله جوړه د دور وهار بل
هجری نن تماشا گوره چه فرصت دی
زمانه به در ته پینس کا سبا کار بل
په بل خای کنبی داسی وائی :-
بهاری میلما نه را غلل په چمن کنبی
د بلبلو زړه ئی یو وړ په دیدن کنبی
رنگا رنگ جامی اغوستی حرکت کا
گویا وړکی د عید گرخی په برزن کنبی
که می یار یوخل گوذر په ریاض وکا
د گلاب قدر به هیخ شی په گلشن کنبی
د مخ زیب که ئی ته وویسی بلبله
نوربه نه او سی د گلو په چمن کنبی
په دی لاندی شعرونو کنبی خپل محبوب ته داسی خطاب کوی :-
د بهار په موسم زده په وړبل گل تل
هرگز نه وی زیب د گلو په وړبل تل
لوی دولت گنه باده په خیز د گلو
موجود کله په دنیا وی گل او مل تل
اوپه دی خو شعرونو کنبی خو پی دومره خوند پروت دی چه په اوریدلویی
سپری خان په عین همغه صحنه کنبی محسوسوی لکه چه وائی :
وخت دنو بهار دی چمن زیب لری به گلو
په مخ دنبائسته و زینت بل و کړ سنبلو
مخ د زمکی واپه بخملی شو سرله سره
دلبروله عشر ته نظام نو که دکا کلو
په سبب دعیش ئی جام په کف کړ غمزده ته
لب چه ئی بوسه کا په قهقهه بنیسی دملو
قل ئی اشاره باده اخله چه غم قل کا
غم په غم اخته کړه زلفی نیسه په منگولو
نن منزل ئی باغ تکل د تلو لیری گلو نه
خار ئی له کتو شه کال به اوکا په راتللو
په دی خو شعرونو کنبی زلمیو ته دچمن د خوانی مبارکی ور کوی
او وائی :-
چمن بیا خوان شو زلمیو مبارک شه
د هر گل تر مخ ئی خار هجری ختک شه
نن موسم دنای و چتک او درباب دی
د پیالی د لبو باد نول د سبزک شه
«پاتی په ۲۶ مخکنبی»

بنیاعلی عبدالقدیر عزیزی و بنیاعلی عبدالرحیم نوجوان متعلمان صنّف دهم لیسه خان آباد طی مکتوب مشترک شان پر سید هاند که ظهیرالدین فاریابی که بود؟ پرسندگان عزیز!

اینک سوانح مختصر این شاعر نامدار تقدیم میشود:

ظهیرالدین ابوالفضل طاهرین محمد فاریابی شاعر استا د و سخن سرای بلیغ پایان قرن ششم و یکی از جمله بزرگان قصیده سرایان و غزل گویان افغانستان است. و او در غزلهای خود «ظهیر» تخلص میکرد. است و در ولایت فاریاب متولد شده از سال ولادت او اطلاعی در دست نیست ولی باشواهدی که از زندگی او در دست داریم، باید در اواسط نیمه اول قرن ششم متولد شده باشد و بنا بر این، دوره ظهور او در شعر، مقارن بوده است با دوره شهرت انوری در خراسان و فتنه هاییکه بعد از سنجر دران دیار پدید آمده بود.

عبد جوانی شاعر در فاریاب و نیشاپور گذشت و او درین مدت بکسب علوم و اطلاعات مختلف علمی و ادبی اشغال داشت و علاوه بر این، در ادب و علوم عقلی بلاغت کا مل داشته و بتحقیق در مباحث نجومی نیز میرداخته است.

بعد از ظهیرالدین فاریابی ناقدان سخن درباره او چنان گفته اند که حتی او بر انوری نیز برتری داشت، علت مقایسه ظهیرالدین فاریابی با انوری، آنست که او در حقیقت دنباله روش انوری را که نسل مقدم و معاصر شاعر بوده اند، پیش گرفته و بکمال رسانده بود. سخن او مانند همان دسته از شاعران که انوری مقدم همه است، روان - و پراز معانی دقیق است.

«بقیه درص ۲۷»

دگلوکاروان

نن که نیت دبیلتون کا په دوه مینو
ژر نادم په هسی نیت کیود فلک شه
په دی لاندی خو خلوریخو کبسی خوننی دومره مزه اوکیف پروت دی
چه که خو شو واری واوریدی شی توبیا به هم په غوړونو بڼی ولکیری
خلوریخی دادی:

ساقی جام کیننود په کف هنگامی دی
مطرب ساز خکه په لاس کپ چه پسرلی دی
چه په بڼی لاس ئی تن زلفی په کین جام دی
هم هغه ئانی کسری حریف دکی دی

نن موسم دنو بهار خیز د گلزاردی
نوش دمل دیدن د گل سرود په کار دی
دا طامع مطرب گرمی په سرودنه کا
په انعام ئی گرمویء د زر و یار دی

چه نوبت د حوت قضا وار دحمل شی
دنیا همه تغییر د برد عمل شی
ساکنان ئی تن په تن عیش رانی کا
له فلکه گنج د سر و په زمکه تل شی

اودادی دمرزاحنان پسرلنی شعرده له شعره خخه دا سی ښکاری
لکه چه زمونږ شاعر دکال په دغو بختورو ورخو اوشپو کبسی دبیلتانه
په نول اخته وی. لومړی ددغه ښکللی موسم ستاینه کوی خوبه پای کبسی
په خپل حال او ښکی تویوی شعر دادی:

د بهار په موسم سیل د صحرا دی
هر بلبل په زمزمه د مرجبا دی
زرغون فرش دی د سبزی پری غوړیدلی
د هر گل سایه ئی چتر د هما دی
سره قبا ارغوان واغوسته له ذوقه
ژر غونه عصا په لاس کبسی هر گیا دی
مجنون بید زلفی له خیاله خړولی

له هوسه سور وژپر ر عنا زیبا دی
خراغان د شکوفی دی په هر باغ کبسی
په هر ښاخ جلا جلا بلبل گویا دی
صراحی غونچې په غیر کبسی ده اخیستی
لا له جام پر لاس نیولی مهیا دی

په بهار دید له بڼه یاره سره بڼائی
وحنان و ته زندان شو چه تنها دی

اگر زنگ ساعت، زود بصدادر نیاید،
من هرگز به وظیفه خود رسیده نخواهم
توانست ... !

از محسن سمنگانی
لاله داغدار

امشب که شب خوش بهار است
ایام نشاط و کامگاری
ایساقی مهبوش گلندام
جامی زره و فاشعاری

ایام بهار و لاله و گل
بی جام شراب خوش نباشد
دریای گلاب و سایه بید
بی چنگ و ورباب خوش نباشد

بخرام بتا بسوی گلشن
جوش و طرب بهار بنگر
خواهی که شوی تو واقف دل
آن لاله داغدار بنگر

ای مطرب آسمان! خدا را
در فصل بهار و شاد کامی
باجلوه ماه و کبکشا نها
بفرست بعاشقان پیامی

ای فصل بهار صاف و دلکش
خوش سبزه و مرغزار داری
همچو ندل داغیده من
بس لاله داغدار داری

سخن ظهیرالدین درعین آنکه در کمال لطافت و روانی است - استوار
و بر گزیده و فصیح و دارای معانی و الفاظ صریح میباشد. سال وفات
این شاعر نامدار ۵۹۸ هجری است و اینک از اشعارش :

جانم ز مهرت ای بت نامهر بان برفت

اکنون بقای عشق تو با دا که جان برفت

در سینه، عشق صدر نشین شد بجای دل

صبرم چو جای خویش ندید، از میان برفت

خالی نبود چهره صبرم ز اشک گرم

تا ماجرای روز منش بر ز بان برفت

هر قطره خون که آن زدو چشم در او افتاد

هجران بسخره گفت که لعلی ز کان برفت

یکشب در آمد از درم آن لاله رخ، و لسی

نشست همچو شمع زیبا - در زهان برفت

سوزان دلم به شعله داری، رهیش بود

کز تن روان بخدمت سرور و ان برفت

گفتم که غمزه تو مرا کشت، رحم کن

گفتاکنون چه سود که تیر از کمان برفت

بیچاره دل که بوسه خرید از لب جان

سودی نکرد از تو و با صد زبان برفت

در نو بهار حسن تو نشکفت لاله بی

کز وی طراوت چمن و گلستان برفت

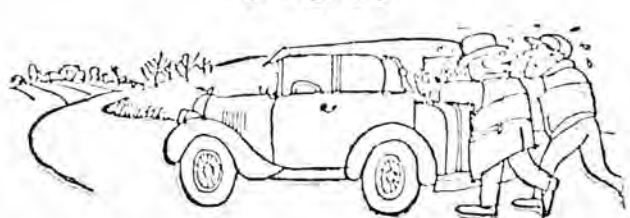
آمد خیال روی تو در چشمم آشکار

بر رخم جان که خیره ز چشمم نهان برفت

عالم حدیث عشق من و حسن تو گرفت

آری چنین بود سخنی کز دهان برفت

موتربی مصرف

شما - راست میگفتید: حقیقتاً این یک موتر اقتصادی است. !..

ترايك دختر چشم آبی اروپایی گرفته و تو ميتواني همسری براي انتخاب کنی .»

از رسیدن این نامه، قصرهای - طلایی آرزوهای ارغوان منهدم گردید و نخل زندگیش دستخوش توفان عهدشکنی يك مرد سست اراده گردید . ارغوان همپنکه فهمید حمید اورا ترك گفته، عنان كنترول اعصابش را از دست داد و به وادی جنون پناه برد. يك روز بعد از رسیدن نامه، صبح وقت قبل از طلوع آفتاب، در سمت در همین ساعت که من همه روزه به زیارت - کاهش میروم، از خانه بر آمد و به سوی میعاد گاه عشقش روان شد. هر قدر کوشش کردم خود را به او رسانده نتوانستم. بالا خره خود را در بالای آن پر نگاه رسانید...

هر قدر چیخ زدم، گریه و زاری نمودم فایده نکرد. تا آنکه به چشم خود بلی به همین چشمان خود دیدم... که از غوان زیبایی من ازین پر نگاه مخوف خود را به پا بین انداخت و به زندگی غم انگیز خود که بدون حمید زیست نمیتوانست، خاتمه داد... بلی از غوان دلفریب باکمال ناکامی جان داد و جسد زیبایش را این خاک سیاه در آغوش کشید. من که خواهر داغیده او بودم، از آنروز بعد جهان را به جهانیان گذاشتم و چون پر وانه همه روزه دور این قبر، با « شاخه شکسته ارغوان » طواف میکنم.

۲۰ سال ازین واقعه می گذرد، هنوز هم از دیدن این پرتگاه، چهره اش بشاش و درخشان از غوان در چشمانم مجسم میشود.

بود. شب های مهتاب، آهسته و آرام از قریه دور می شدند. دور از مردم دور از هیاهوی زندگی، در گوشه آرام در دل آن سخره های راز نکهدار پناه می بردند. و راز عشق می گفتند و سرود هستی سر می دادند آنها به عشق و وفای يك دیگر ایمان داشتند و برای هم، آینده درخشانی پیشبینی می کردند . تا آنکه دست قضا پرده جدایی را بین ارغوان و حمید کشید و آتش عشق آنها را شعله ور تر ساخت.

حمید بعد از ختم دوره تحصیل به اروپا سفر کرد. وار غوان را تنها گذاشت. ارغوان هیچ مصرو فیت نداشت . جز خیال حمید و تکرار جملات و داعیه او که گفته بود...

«ارغوان! من به هیچ صورت ترا فراموش نخواهم کرد. به قولم اعتماد کن و عشقم را امانت بدار»...

بعد از چندی از غوان از رسیدن نامه حمید رنج می برد. شب و روز در فکر بود. سخنان تسلی بخش من که یگانه همرازش بودم بی فایده ماند.

بالاخره از غصه زیاد مریض شد و در بستر بیماری افتاد. بعد از کمی دامن انتظار از غوان چیده شد و نامه حمید رسید. نامه ای که از يك کوه غم و درد و بالاخره از مرگ ارغوان نما یندگی می کرد. حمید در نامه ذکر کرده بود:

«ار غوان! بسیار بیخوش که زیادتر ازین قلبم گنجایش عشق ترا ندارد. و جای

حمید یکی از بچه های قومی ما بود . جوان بلند بالا و قوی هیکل . او در یکی از فاکولته ها درس میخواند به لیاقت و شرافت شهرت تام داشت.

حمید به حیث معلم خانگی ارغوان به فامیل ما راه یافت. بعد از یکسال متوجه شدم که رفتار حمید و ارغوان نسبت به روز های اول تغییر کرده است... طرز نگاه های شان، ترتیب کلام شان مرا متوجه ساخت.

تا آنکه یکروز ارغوان از عشق حمید بمن اعتراف کرد و گفت آنها یکدیگر خود را تا حد پرستش دوست میدارند . و باهم قول ازدواج داده اند. دلم از شوق زیاد تپیدن گرفت. از اینکه حمید شوهر همشیره بزرگم خواهد شد، بسیا رخوشو وقت گشتم پیش آمد حمید با فامیل ما طوری بود که همه او را دوست میداشتند. خصوصاً پدرم به او اعتماد کامل داشت.

خوب بیاد دارم که شاهد صحنه های پر سوز این دو دلباخته بودم. پهلوی این پرتگاه، متصل این قبر، آن تخته سنگی که به نظر میرسد، میعاد گاه عشق حمید و ارغوان

نوازندگان کر

وقتی که نوازندگان، کر باشند کاندکتر به تفنگچه پناه میرد...!

هنر در حیات ما

مترجم: سیمیا سروی

شاعر، شعر او شاعران

د پوهانو په نظر کښی

شاعر : پوهان وایی شاعر دنورو معمولی خلکو سر توپیر لری دشاعر روح دالهام ځای دی اوفکر یی دجمال اوبنکلا دهری لحظی تشخیص کولای شی . تل یی ښکلی اوبنایسته فکرونه دیوه نامعلوم اوابدی افق څخه لکه دباران دپستو څاڅکو غو نندی په زړه را ورپزی اوتللی عبارات یی لکه روښی اوبه دهغی دتعبیر لپاره و رته په ژبه جاری کیزی . شاعر به تاسی سره خبری کوی خودی دخپل ځان نه خبر نه دی دشعر پر بنستی دهغه په روح کښی ځاله نیولی وی اویوه کړی . یی هم په آرام نه پر یردی ښکلی اوبنایسته شیان یوازی دهغی د صنعت له کبله خو ښوی . مهربانی اوعواطف ئی دنورو نه پیر نازک او حساس وی اولکه درباب دنری تار غوندی ورته په پیر لږ فشار چغی اوسوری پورته کیزی . اوشکایت کوی که چیرته څوک دغه او صاف ونه لری نو هسی خو شی دی زحمت نه وکازی ځکه چه دشعر ښکلی جامه دده داندام لپاره نه ده جوړه شوی .

شعر : شعر هغه دی چه د احساساتو دولولو په وخت کښی وویل شی له یوه زړه نه پورته شی اوبه بل زړه کی کښینی اوځای په کښی ونیسی اوکنه منظو می خبری کول دومره گران کار نه دی .

ملتون وایی : که چیرته څوک غواړی چه شعر ووی نو باید چه خپله یو مجسم شعر وی .

افلاطون وایی - هغه څوک چه

د شعر دپر بنستی سره آشنا یی نه لری نواحساسات یی ساړه دی . اوخبری یی په زړونو باندی اغیزه نه کوی ځکه چه دهنر او صنعت روح یی په شعر ونو کښی نه موندل کیزی .

شاعران : ټول شاعران لکه نور هنر مندان په دوو ډلو ویشل کیزی .

یوه هغه چه خپله هستی یی داخلاصی په کونډی کښی ایښی اود شعر لاره کښی دهیڅ شی نه و یر نه کوی دغه ډله تل ژوندی وی او هیڅکله یی په لمن باندی دمرگ لاس نشی لگیدلای بله ډله هغه چه هغوی هنر دخپل لاس د لویو شی گرځولی اود تکلیف له مخی په دی لاره قدم وهی دغسی خلك پیر ژر له منځه ځی او آثار ئی هیڅ بقا نه لری دخلکو له یاده اړخی . پنځه ویشت پیړی تیریزی چه د هومر نوم په خولو او شعری دژبو ورد دی اوتر او سه یی لابنکلا اوتازه گی له لاسه نده ورکړی . زمانه تیریزی اوهر څه

دنستی گرداب ته غور ځوی لاکن دشاعر تصور ښکلی فکرونه او خیالونه کولای شی چه د تیر و وختونو پښی دکتابونو په پاڼو کښی مونږ ته زیادگار په توگه وساتی . کله چه څوک د هومر اشعار لولی نو داسی محسوسوی لکه چه پنځه ویشت پیړی بیرته په خپل تللی وی اودهغه وخت جریان له نزدی څخه گوری اودهغه عصر د جنگیالیو سره مرکه کوی .

هنر نقش مهمی را در حیات انسان بازی مینماید . اما هر کار و عمل فنی ، انسان را نمی گذارد صرف بحیث یك آله اتومات در آید ، و از هرگونه فضایل انسانیت محروم بماند .

صفات انسانیت را کسی دا را است که رول خود را در جا معه میشناسد و برای شناختن خود و معرفتی شخصیت خود سعی میورزد . اما کاری است بس مشکل ، اگریک شخص بصورت واقعی دانسته شده و از تعلیم بهره میبرد ، یقین است غرور زیاده از حد و خود خواهی وی بکلی از بین میروند . زیرا وی درک کرده میتواند که نوك تار از کجاست و وقایع از کجا سر چشمه میگیرد و بچه صورت مجرای امور را میتوان تغییر داد .

البته تا وقتیکه این کار را به انجام میرساند ، رنج و عذاب زیادی را متحمل میشود . مشکل اینست که يك هنر مند خود دش درک کند که وی تاچه اندازه بجا معه خودش دودمند بوده و وجود او مورد نیاز است . قبل از همه هنر مند باید خود را به اوصاف يك هنر مند آراسته ساخته و در قدم دوم ثابت سازد که وی بحفظ همه مبادی انسانیت میکوشد . این را نیز باید تذکر داد که در جامعه ما چون هنر مند بیشتر با مردم در تماس بوده و مسئولیت سنگینی رابدوش دارد ، پس او باید ثابت سازد که قبل از همه بشر است . بشر حقیقی ، زیرا خدمت او در راه بشریت بوده و هر انسانیکه درین راه سعی میورزد ، او را نیز میتوان بشر واقعی نامید .

د راديو افغانستان د هنر او ادبياتو اداره

د ۶مخ پاتې برخه

د پښتو برخې مهملان د دمشق په حال کېښي

بوخته او مصروفه خانګه ده. دا خانګه د دولسو بجو نه تر یوې بجې پورې وخت په وخت دهیواد د هری سیمې خپرېږي او اوریدونکي خو شا له دنو و سندر غاړو څخه کله چه رادیو ته راځي سندرې ثبتوي او بیایي دنوو ګلونو د پروګرام په نوم له رادیو څخه خپروي. نوی کمپوزونه جوړول او د موسیقۍ ترتیب او تنظیم ددغې خانګې مهمې وظيفې تشکیلوي، چه او س یی مدیر بنا غلی عبدالوهاب مددی دی.

« دهر چمن سمنی » پروګرام باید ووايو چه دهر چمن سمنی پروګرم هم د هنر او ادبیاتو له خوا ترتیب او نشر لپاره آماده کېږي. د اېر وګرام چه هره جمعه د غرمې

موضوعا تو باندې تبصرې. په نوو کتابو نو انتقاد او د هنر مند انوسره مرکي خپروي. چه دغه پرو ګرام هم اوس د ښاغلو حافظ او فکرت له خوا تهیه کېږي.

د ډرام او دیالو ګ خانګه :

د اهم دهنر او ادبیاتو یوه ډیره فعاله خانګه ده چه را ډیوی افسانې ډرامونه او دمختلفو پرو ګرامو نو لپاره مرکي او دیالو ګو نه تهیه کوي. نوموړې خانګه په میاشت کېښي اته پښتو او دري داستا نونه او څلور پښتو او دري ډرامونه خپروي او همدارنګه ددغې خانګې ممثلین دمختلفو پرو ګرامو نو د اکت او تمثیل په چارو کېښي لویه برخه لري. ددغې خانګې مدیر ښاغلی ننگ یوسفزی دی

او د پرو ګرام همکاران یی ښاغلو فضلی او عظیم جسور دی چه د دواړو ددغې خانګې فعاله غړي دی.

د موسیقۍ خانګه:

د دهنر او ادبیاتو ډیره په کار

درجه سوم !

لطفاً خوده استوار بگیریږد ...
گرفتن درجه سوم که مفت نیست...

پښتون څغ

مژده به اعلان کنندگان

پښتون بزغ که سر ازين شماره با قطع بزرگ ، صحافت زيبا وپشتی رنگه به علاقه مندان تقدیم میشود، هر نوع اعلان مصورز نکه و سیاه و سپید شمارا به قیمت مناسب نشر میکند .
اگر میخواهید که اعلان شما در همه نقاط کشور به مطالعه همگان برسد ، اعلانات خود را به این مجله پرتیر اژ بفرستید.
پښتون بزغ که به قیمت بسیار کم به دسترس هموطنان قرار میگیرد، خوانندگان زیاد دارد .
شما میتوانید اعلانات خود را طور دلخواه خود درین مجله پرتیراژ مورد اشاعه قرار دهید . مرجع مفاهمه .
(مدیریت مجله پښتون بزغ - رادیو افغانستان)

پښتون بزغ - با قطع بزرگ - صحافت زيبا وپشتی

رنگه مشترک می پذیرد ،

پښتون بزغ - مجله محبوب وخواندنی شما ، پښتون بزغ - نامه ما هانه رادیو افغانستان ، پښتون بزغ ، پرتیراژترین مجله کشور ، پښتون بزغ نشریه یی که به هر ذوق برابر است ، پښتون بزغ - با قطع بزرگ وپشتی رنگه در سال (۱۳۴۷) مشترک می پذیرد .
اگر میخواهید از پروگرام های رنگارنگ رادیو افغانستان باخبر شوید - اگر میخواهید با چهره های جدید هنری - آشنا گردید ، اگر میخواهید به معلومات تاریخی ، جغرافیایی ، و ادبی خود بیفزایید - به پښتون بزغ اشتراک نمایید .
قیمت اشتراک این مجله زيبا وخواندنی ، بخاطر اینکه به دسترس همه هندوستان قرار گرفته بتواند، خیلی کم تعیین شده است .
بلی شما میتوانید فقط با پرداخت (۲۰) افغانی در مرکز و (۲۵) افغانی در ولایات و (پنج) دالر در خارج به این مجله اشتراک نمایید .
اگر خواهش اشتراک پښتون بزغ را داشته باشید، لطفاً هرچه زودتر به مدیریت مجله در رادیو افغانستان مراجعه کرده و قیمت آنرا بپردازید . باشندگان ولایات نیز میتوانند حق اشتراک خود را بحساب ۶۰۰۱ واردات رادیو افغانستان به نمایندگی های دافغانستان بانک تحویل کرده رسید آنرا با آدرس مشخص خود به مدیریت مجله بفرستند تا بنا مشان مجله پښتون بزغ ارسال شود .

قیمت يك شماره :

در مرکز - دو افغانی
در ولایات - دو افغانی و ۵۰ پول
دو لتی مطبعه

پښتون بزغ

دامتیا زخاوند: رادیو افغانستان
مسئول مدیر: محمد ناصر ظهوری

فتو

پرفروشترین روغن نباتی ایران